

UMRL JE OTON ŽUPANČIČ

Bil je zvest sin svojega naroda, ki si ni nikoli pomišljal posvetiti svoj dar potrebam svojega časa in svoje domovine

LJUDSKI TEDNIK

CENA 20 lir, 12 jugolir, 6 din

TRST 17. junija 1949

LETO ČETRTO številka 170

Govor predsednika Prezidija
Ljudske skupščine LRS Josipa
Vidmarja pred Predsedstvom
vlade ob krsti Otona Župančiča.

Od nas odhaja zadnji predstavnik slovenske moderne in nas zapušča eden izmed zadnjih tvorcev, ki so tverili svetlo plejado slovenske umetnosti prvih desetletij tega stoletja, plejado slovenske moderne, našega impresionizma in prvih manifestacij naše nove muzike in arhitekture. V književnosti sami pa se nemara tu zaključuje doba velikih in tragičnih tvorcev, ki so bili pesniki in voditelji in ki so morali političnim prvakom nakljub in v nelahkih sporih z njimi kazati narodu in ljudstvu pravo pot in njegove prave smotre.

Poslavljamo se od Otona Župančiča. Od tod bo nastopil svojo zadnjo pot mož, ki je prejel od narave dar velikega pesnika, od svojega daru in časa pa nalogo biti glasnik naroda v doli ogromnega vzpona njegovih moči, ki so nas v petdesetih letih privedle od provincialnega avstrijskega mrtvila preko prve koncepcije jugoslovanske državnosti, preko naše najtežje preizkušnje v osvobodilni borbi do naporov za obnovo naše domovine in za gradnjo naše socialistične državnosti.

V Župančičevem, po Prešernu najvišjem in najčistejšem pesniškem delu med Slovenci, zavzema ta petdesetletna zgodovina slovenskega naroda skoraj polovico vse njegove tvornosti. Nedvomno pa je usoda tega naroda v njegovem delu tisti pojav, ki mu je posvečena njegova najgloblja čustvena pozornost. Zakaj ta zgodovina, ki je danes videti jasna in zmagovita s stališča človeka, ki jo je živel in soustvarjal, ni bila ne radostna, ne čudovita, temveč prečesto polna težkih skrbi, žalosti, bolečine, obupa. Župančič in vero si je bilo pogosto treba mukoma zajemati samo iz instinktivne vere v nepremagljivo moč ljudstva in naroda.

Župančičevo delo je živa priča temu poglavju naše zgodovine in mukam njegovega nastajanja. V n'em se odraža brezperspektivnost našega položaja v prvih letih tega stoletja, ki jih označujeta breznačelnost in nedoraslost naše politike. V njem se kažejo prve obetajoče bliskavice ob balkanskih krizah in ob balkanskem požaru. Pojavi se po Župančiču radostno pozdravljena jugoslovanska ideja, tema prve svetovne vojne, uresničitev jugoslovanske misli hkratu s katastrofalnim razkosanjem slovenskega ozemlja in z novo breznačelnostjo slovenske in jugoslovanske politike. Vse to vsebuje njegova domovinska pesem, ki zvesto in čuteče spremlja zgodbo slovenskega naroda od dogodka do dogodka, od postaje do postaje.

Dogodke, ki so oznanjali in pričeli drugo svetovno vojno, je Župančič dočkal že kot šestdesetletnik, toda njegova skrb za usodo slovenskega naroda in vseh jugoslovanskih narodov je bila še prav tako živa, je bila samo zrelejša kakor v njegovih moških in mladeniških letih. Živo je spremljal in navdušeno je pozdravljal snovanje Društva prijateljev Sovjetske zveze in je pravilno videl kot edino rešilno politiko zvezo Jugoslavije s Sovjetsko zvezo kakor je brezpogojno že tedaj priznaval delavski razred Jugoslavije za tisti razred, ki edini lahko izvede in uresniči to rešilno politiko. Dve leti kasneje, ko so jugoslovanski narodi v tragičnih okoliščinah državnega poraza in kapitulacije ostali brez vodstva in je odločilno, resnično patriotsko politiko oboroženega odpora zasnovala in izvedla Komunistična partija kot avantgarda proletariata, Župančiču ni bilo težko spoznati in priznati, da je vsa jugoslovanska preteklost pokopana in da se z osvobodilno borbo pričinja tudi doba ljudske oblasti, doba ljudske oblasti pod vodstvom Komunistične partije, kar nujno pomeni revolucijo in nov, socialistični red.

Vse to je Župančič vedel od prvega dne Osvobodilne fronte, vse to je priznaval in želel od prvega dne, in to ne samo kot patriot, temveč tudi kot visokoumen mislec in ocenjevalec življenja. Zavedal se je, da bo zmaga odpora, zmaga Komunistične partije v enem zamahu postavila njegov narod in narode Jugoslavije v vrsto najprednejših narodov sveta, v vrsto tistih občeštev, v katerih se sanje in kuje bodočnost človeštva. Bil je s srcem in z vsem svojim zanosom na strani svo-

KRONIKA

V Pragi je bilo zaradi veleizdaje obsojenih 5 ljudi na smrt in več na prisilno delo.

Delegacija beneških Slovencev je izročila italijanski vladi spomenico, ki vsebuje zahteve slovenske narodne manjšine. Tudi do te upravičene zahteve slovenske manjšine pod Italijo so italijanski komunistični poslanci zavzeli stališče, ki izraža pomanjkljivo razumevanje do narodnostnega manjšinskega vprašanja.

Britanska vlada izvaja hud pritisk na egiptovsko vlado, da bi ta priznala tako imenovano neodvisno Senusovo vlado v Cirenajki. Veliki Britaniji gre za to, da v mednarodnem svetu uveljavi izvršeno dejstvo v Libiji in s tem podpre arabsko gibanje za združitve Tripolitanijske s Cirenajko pod protektoratom svojega zvestega agenta Senusa. Na ta način bi lahko Velika Britanija na konferenci v mesecu septembru računala na pomoč arabskih držav.

Reakcionarne zapadne agencije, kakor tudi kominformistične, so razširile provokatorsko vest, da se je jugoslovanski poslanik v Parizu sestal z britanskim zunanjim ministrom. Vest spada v prizadevanje sovražnikov Jugoslavije in miru, da bi Jugoslavijo očrnilo kot protisovjetsko državo.

Na Madžarskem je po nalogu skupščine sestavljal novo vlado bivši predsednik Doby. Podpredsednik vlade je Rakoszy, zunanji minister pa Kadar. Istočasno so v Budimpešti izvedli več aretacij med ministrskimi krogi. Iz vlade so izključili bivšega zunanjega ministra Rayka.

Mednarodni denarni fond je uveljavil pariteto jugoslovanske dinarja na predlog jugoslovanske vlade. Na podlagi tega predloga znaša pariteta dinarja 17,7734 milijonov čistega zlata za 1 dinar, kar odgovarja 50 dinarjev za en ameriški dolar.

Na Češkoslovaškem so ustanovili narodni odbor katoliške akcije, ki ga sestavljajo duhovniki, ki so pripravljene sodelovati z vlado.

V Neaplju so imeli gladovno stavko vojni zločinci, ki so jih obsodila še angloameriška vojska sodišča.

V državi Arkanzas je govoril Truman v odgovor na močno opozicijo, ki se je pojavila v zbornici in v senatu proti Marshallovemu načrtu, Atlantskemu paktu in vojaški pomoči evropskim državam. Truman je sicer govoril o moči kapitalističnih sil, izrazil pa je strah pred notranjo krizo s čimer je jasno izrazil dvom v lastno moč.

Sovjetska vlada je izročila vladama ZDA in Velike Britanije note zaradi obtožbe, ki sta jo ti dve državi izrekli proti Madžarski, Romuniji in Bolgariji, češ da kršijo mirovno pogodbo. Nota poudarja, da so bila v teh državah dejanja v skladu z določbami mirovne pogodbe. Sovjetska vlada smatra intervencijo vlad ZDA in Velike Britanije kot vmešavanje v notranje zadeve Bolgarije, Madžarske in Romunije.

Manjšinski stranki v italijanskem socialističnem gibanju, stranka Saragata in Romite sta prišle v silovit spor, kar je posledica njune poraza na kongresu italijanske socialistične stranke.

V Italiji je stavka poljedelskih delavcev in težakov še vedno v teku. Vlada in policija izvajata med stavkajočim teror in v zadnjih dneh je bilo ubitih in ranjenih več delavcev.

Izraelski delegat v OZN je preko pisma Varnostnemu svetu protestiral proti ponovnemu dobavljanju orožja arabskim državam.

V Moskvi je bil imenovan za ministrskega podpredsednika ZSSR dosedanjí minister za metalurgijo Ivan Tvesija.

Na daljnem Vzhodu se mudi predstavnik ameriškega ministrstva za zunanje zadeve, kar kaže na težnjo ZDA, da razširijo Marshallov načrt tudi na države Srednjega Vzhoda.

TRUMAN: Ne sklenite ničesar dokončnega s Sovjetsko zvezo

Razgovori o prvi in drugi točki dnevnega reda konference v Parizu niso rodili nikakega uspeha zaradi sistematičnega zaviranja Achesona, Bevina in Schumanna, ki se točno drže Trumanovega navodila, da ne smejo skleniti ničesar končnega s Sovjeti. Da izvele iz druge točke dnevnega reda vsaj nekaj, je Višinski končno načel diskusijo o valutarnem vprašanju v Berlinu in postavil konkretne predloge Sovjetske zveze, ki bazirajo na direktivah strokovnjakov OZN in na sporazumu, ki je bil sprejet 25. decembra na osnovi Bramuglievega protokola. Acheson je sovjetski predlog seveda odklonil in s tem znova pokazal, da ZDA ne sprejemajo nikakršne rešitve nemškega vprašanja razen one, ki predvideva raztegnitev zapadnega statuta, ki so ga amerikanci izdelali v Washingtonu, čez vse sovjetsko področje Nemčije. Praktično to pomeni, da želijo Amerikanci, da sedanja konferenca ne bi uspeła, kajti njen uspeh bi pomenil toliko, kot umik vseh tujih čet iz vse Nemčije. Z načrti ameriškega imperializma pa se to seveda ne ujema.

Po neuspešni diskusiji tudi o tem vprašanju, so se štirje zunanji ministri po odpravi začetnih nesporazumov spravili na tretjo točko dnevnega reda, na vprašanje sklenitve mirovne pogodbe z Nemčijo.

To vprašanje je eno najvažnejših. Njegovi pozitivni rešitvi bi sledil umik vseh okupacijskih čet iz Nemčije in dana bi bila možnost za demokratični razvoj enotne Nemčije. Sovjetska zveza ima ves interes, da se nemško vprašanje reši na najbolj demokratični način, zato je takoj predlagala konkretno resolucijo, ki naj bi predstavljala osnovo za uspešno rešitev tretje točke dnevnega reda konference. Ta resolucija pravi, da bodo štiri države v treh mesecih predložile svetu zunanjih ministrov osnutek mirovne pogodbe z Nemčijo, da bo v vsakem osnutku določeno, da se bodo okupacijske sile vseh držav umaknile iz

Nemčije v enem letu po sklenitvi mirovne pogodbe in da se mora proučevanje postopka glede sestave mirovne pogodbe zaključiti v teku tega zasedanja sveta zunanjih ministrov.

Zapadni predstavniki so postavili proti temu predlogu takoj svoj ugovor, ki se je v glavnem skliceval na to, da ni mogoče preiti na reševanje tretje točke, ko nista bili rešeni prvi dve. Po tem perfektnem zavlačevalnem sistemu se zapadni predstavniki na bolj ali manj osoren način izmikajo stvarnim diskusijam, samo da v teku nadaljnje okupacije popolnoma pripravijo zapadno Nemčijo za svojo bodočo vlogo v napadu na Sovjetsko zvezo. Končno so zunanji ministri našli kompromis, ki sicer ne obeta mnogo, ki pa bo

vendar pripomogel, da bo tretja točka ostala še vedno v diskusiji. Proučevanje postopka za mirovno pogodbo so poverili svojim namestnikom.

Po tem edinem bornem uspehu so imeli zunanji ministri dve zaporedni tajni seji, o katerih niso izdali nobenega poročila, verjetno pa je, da so se menili o pripravi mirovne pogodbe z Avstrijo. Avstrijski zunanji minister Gruber, ki se mudi v Parizu je imel več sestankov z zunanjimi ministri, med drugimi tudi s Višinskim.

V Berlinu pa medtem zasedajo gospodarski in finančni izvedenci vojaških uprav in razpravljajo o obnovitvi izmenjave blaga med zapadnim in vzhodnim področjem, toda tudi ta pogajanja ne pridejo do mrtve točke.

KLOVNI Z ZAPADA

Višinski: »Gospodje, dovolj je tega cirkusa.«

Novi uspehi grške narodnoosvobodilne borbe

Med 1. in 2. tega meseca je demokratična armada Grčije sprožila na področju gore Gramos veliko ofenzivo, ki se je 8. t. m. zaključila s popolno osvoboditvijo celotnega pogorja Gramos. Monarhofašistične sile so vrgli iz vseh položajev, ki so jih držale po svoji zadnji ofenzivi. Uradno poročilo radia Svobodne Grčije poroča, da se monarhofašistične sile umikajo v neredu preko reke Sarandaporos. Demokratični borec so pri tem zajeli toliko plena, da bodo z njim lahko oborožili celo brigado. Monarhofašistični štab v Atenah priznava svoj poraz, vendar pri tem nedolžno ugotavlja, da se niso umaknili zaradi pritiska demokratične vojske, pač pa svojevoljno. Zapadni vojaški opazovalci pa pravijo, da je bil položaj monarhofašistov na Gramosu nevzdržen in da so se umaknili prav zaradi tega.

Po tej veliki zmagi je sekretar Komunistične partije Grčije Zahariades izjavil, da danes krški fašisti niso sposobni izvesti ponovne ofenzive za ponovno osvojitve tako važne gorske verige kot je pogorje Gramos. Zahariades je dejal, da je treba sedaj borbo nadaljevati in preiti v ofenzivo na gorsko verigo Visti. Zahariades je govoril tudi o notranji fronti proti atenskim fašistom, ki jo je povzročila beda in teror.

Predsednik začasne grške demo-

kratične vlade Partsalides je za francoski komunistični list Humanité dovolil intervju, v katerem je odgovoril na pet vprašanj. Na prvo: kako bi najbolje rešili grško krizo, je Partsalides odgovoril: »Samo s pomirjenjem v deželi. Nikoli in nikjer niso mogli zagotoviti miru in demokratičnosti s terorjem, kakor si to prizadevajo tuje sile pri nas.«

V drugem odgovoru je Partsalides napadel vašingtonsko in londonsko vlado, ki dejansko vodita nespravljivo politiko atenske vlade. V tretjem odgovoru je Partsalides izjavil, da je program za rešitev grškega vprašanja, ki ga je predložila Sovjetska zveza, najboljši in da bi moral tvoriti osnovo za dosego miru. V četrtem odgovoru je Partsalides zavrnil provokatorske obtožbe zapada, v zvezi z makedonskim vprašanjem, v petem pa je še enkrat ponovil dobro voljo grške demokratične vlade, da pride v deželi do pomirjenja.

Ko je Bevin govoril v Blackpoolu na kongresu laburističnih delegatov, so mu na koncu govora navdušeno ploskali. Pravijo, da zaradi tega, ker je med ostalim povedal, da bo kmalu zapustil svoj položaj v vladi, Bevin je to pozneje sicer demantiral.

FRANCIJA manevrski prostor ameriške vojske

Pri velikih letalsko pomorskih manevrih, ki se bodo začeli 30. junija v Rokavskem prelivu, ne bodo sodelovale samo sile Svete zveze (Anglije, Francije in Beneluksa) pač pa tudi zračne, pomorske in kopne sile Združenih držav. V ta namen je prišlo na francosko ozemlje že več oddelkov ameriške vojske. Francoski list »Humanité« ugotavlja, da je Francija postala tako manevrsko polje atlantskih vojsk. Pri pripravljanju protisovjetske vojne se odreda pariška vlada vsak dan svoji narodni suverenosti. Te vesti so močno vznemirile francosko svobodoljubno javnost. V času, ko se razvija konferenca štirih v Parizu, v času, ko se atlantske države pripravljajo na ratifikacijo atlantskega pakta, v času pred 14. julijem, ko bodo v Franciji velike manifestacije za obrambo miru in svobode, hočejo s temi manevri, odvrniti pozornost od zasedanja narodnega sveta borcev za mir in svobodo.

Ameriški imperialisti pospešujejo svoje napadalne priprave. Iz poročila, ki ga je Komisija za oborožene sile predložila senatu, je razvidno, da ameriške tovarne grade težka letala, s katerimi bodo lahko bombardirali 1600 km oddaljene kraje. Ta letala bodo vodili na daljavo brez pilota. Dalje grade letala, ki bodo lahko bombardirala iz 10.000 metrov višine.

Umrl je Oton Župančič

Nadaljevanje s 1. strani

jega naroča in ljudstva in mu je v bodrilo zapel partizanske pesmi, ki jim nemara zaman iščemo enakovrednih pri poetih mlajšega rodu.

Zmago in svobodo je dočakal telesno stri, toda živega in budnega duha. Dočakal je čas, ko je slovenska književnost opravila svoje stoletno delo in nalogo, biti edino zatočišče vsega visokega, svobodoljubnega in naprednega v slovenskem narodu. Dočakal je rod mladih politikov in državnikov, ki so prevzeli dediščino književnosti in ki so uresničevalci, realizatorji velikih idej in sanj prejšnjih generacij. Dočakal je resnično svobodo svojega naroda. Župančič je prvi pozdravil to znamenito dobo in je izrekel mlademu rodu priznanje, ki je bilo kakor posvetilo in ki je borcem za svobodo pomenilo toliko kot potrdilo vse vredne slovenske duhovne preteklosti.

Novo življenje je spremljal z mladostno pozornostjo. Ne samo spremljal, sodeloval je v njem po svojih močeh, zasledoval je napredek obnove, posegal s svojo besedo v vse važne dogodke naše nove ere. Bil je odločen pristaš socializacije našega življenja in vsega, kar je ljudska oblast uresničevala v našem življenju. Bil je globoko preverjen o pravilnosti poti, po kateri teče naša nova zgodovina in je neomajno zaupal novemu državnemu vodstvu. Sodeloval je v vseh višjih forumih, bil je član izvršilnega odbora Osvobodilne fronte, poslanec Ljudske skupščine Slovenije, poslanec Doma narodov Ljudske skupščine Jugoslavije in član prezidija Ljudske skupščine Slovenije. V vseh ter institucijah je sodeloval, kolikor so mu dopuščale moči, ki so se jim ure iztekale.

Toda dočakaj je še zadnje, mučno preizkušnjo — kominformski napad na našo osvobodilno borbo, na čast naših narodov, na našo državno oblast in državo. Koga ni osupnila, pretresla in zabolela slepa, nebrzdana in surova, breznačelna krivičnost s strani foruma, v katerem smo bili vajeni gledati središče in načelno žarišče vsega progresivnega človeštva? Pretresla je tudi Župančiča, toda bil je pregloboko zvezan s svojim ljudstvom, z njegovo nedavno slavno in krvavo preteklostjo, z njegovim zmagovitim vodstvom, se pravi s Komunistično partijo in njenim Centralnim komitejem, da bi ga mogli omajati argumenti, ki so namesto dokazov bruhali psovke in ki so zabredli tako globoko, da so omalovaževali celo našo osvobodilno borbo in skoraj dva milijona naših vojnih žrtev. Predolčno je videl našo sedanjo resničnost, da bi ga mogli omajati očitki o kulaštvu naše politike, in predobro je poznal naš boj za svobodo, da bi bil mogel le pomisliti na nenadno izdajstvo mož, ki so bili voditelji tega boja in ki so zaradi svojih revolucionarnih načel z železno voljo prebili vse težave in nevarnosti tega strašnega časa. Župančič je ostal neomajno s svojim ljudstvom in z njegovimi predstavniki, trden v svoji veri in zavesti.

Bil je zvest sin svojega naroda, ki si ni nikoli pomišljal posvetiti svoj dar potrebam svojega časa in svoje domovine. Njegovo delo je živo, s srčno krvjo prežeta slovenska, pa tudi jugoslovanska zgodovina zadnjih petdesetih let. Postavil je nji in sebi spomenik, ki bo kljuboval vekovom. Pred letom dni je vsa Jugoslavija slavila njegovo sedemdesetletnico in mu podelila naslov ljudskega umetnika. Danes ga vsa Jugoslavija s spoštovanjem in globoko žalostjo spremlja na njegovi zadnji poti. Zaslužil si je to priznanje in spoštovanje domovine, zaslužil si ga je s svojim darom in z zvestobo svojemu narodu, v katerem bo ostal kljub tej krsti nesmrtna, bodrila in plemenita moč, kakor so ostali in bodo ostali njegovi veliki tovariši Prešeren, Levstik in Cankar.

Slava njegovemu spominu!

Tako žive v Ameriki

V januarju leta 1949. je v New Yorku izšla brošura E. Farcha pod naslovom: «Sto stvari ki jih morate vedeti o ameriškem kapitalizmu». Avtor te brošure, napreden ameriški novinar, je napisal že mnogo ostrih satir na Ameriko in tudi tu se ostro posmehuje ameriškemu načinu življenja in prikazuje pravo podobo Amerike.

Brošura je pisana v obliki vprašanj in odgovorov v živahnem in lakoničnem jeziku, s katerim izraža v prenesenem pomenu zdaj smeh, zdaj ogorčenje.

Prinašamo nekaj značilnih citatov iz omenjene knjige:

Vprašanje: Komu prisegajo ameriški kapitalisti zvestobo?

Odgovor: Svojemu prvemu dolarju.

Vprašanje: Komu še prisegajo?

Odgovor: Svojemu drugemu dolarju.

Vprašanje: Kaj pomeni dolar za Belo hišo

Odgovor: Carobni ključ, ki odpira vrata vladnih kabinetov v inozemstvu.

Vprašanje: Kaj pomeni dolar za ameriškega delavca?

Odgovor: Sredstvo, s katerim plačuje davke. Za življenjske stroške mu namreč preostane samo stotak.

Vprašanje: Kako se glasi geslo ameriških monopolov?

Odgovor: Do nedavna je veljalo geslo: Svoboda konkurence; danes pa: Pax Americana (vlada ameriških monopolov nad vsem svetom - A. Antonov).

Vprašanje: Kaj je ameriški ljudski kapitalizem?

Odgovor: Sistem, po katerem razpolagajo ameriški kapitalisti svojoljno z denarjem ljudstva.

Vprašanje: Koliko je Ameriko stala druga svetovna vojna?

Odgovor: Ameriško ljudstvo je zanj izdalo 220 milijonov dolarjev ameriški monopolisti pa so z njo zaslužili 150 milijard dolarjev.

Vprašanje: Kako zaslužijo monopolisti z vojno?

Odgovor: Tako, da izkoriščajo izvršne vladne organe kot svoje agente, ko gre za vojna naročila, da bi ta naročila krili s sredstvi davkoplačevalcev.

Vprašanje: Hočejo monopolisti vojno?

Odgovor: Da, po njej hrepene in se nanjo pripravljajo.

Vprašanje: Kaj bo monopolistom prinesla prihodnja vojna?

Odgovor: Najbrž jim bo nekaj vzela.

Vprašanje: Kakšne so potencialne možnosti ameriškega kapitalizma?

Odgovor: Kriza in 20 do 30 milijonov brezposelnih.

Mnogo boleti in sarkazma polaga Farche v svoje besede, ko govori o slavni ameriški «svobodi», o žalostni usodi umetnosti in literature, ki sta v rokah magnatov z

Wall-Streeta postala propagandno sredstvo za reakcionarno mišljenje in za sovraštvo do ljudstva, sredstvo, ki tira mladino v razvrat in otopenost.

Vprašanje: Kakšne svobode so v ZDA?

Odgovor: Svoboda je samo ena, in sicer kip Svobode v newyorškem pristanišču; ostale svobode pa so za omrežjem federalnega preiskovalnega urada.

Vprašanje: Kaj je to «vlak svobode»?

Odgovor: Vlak, na katerem je nameščena ameriška ustava in pred katerim se skrivajo črnici.

Vprašanje: Kakšne so dolžnosti ameriškega državljanca po ustavi gospoda Hooverja? (predstojnika preiskovalnega urada)

Odgovor: Prisegati mora, da ni komunist da ni član naprednih organizacij, da ne bo bral napredne literature, da ne bo hodil na shode, ki jih sklicujejo rdeči, da bo izstopil iz organizacije, ki pripravljata stavke, da bo ovaal Odboru za preiskovanje protiameriške dejavnosti vse, kar se mu zdi sumljivo, da bo pri volitvah glasoval le za kandidata republikanske ali demokratične stranke in ne bo dovolil črnici, da pristopi k volivni skrinici.

Vprašanje: Je v Ameriki svoboda delovnega razmerja in kakšna?

Odgovor: Da, je in po navadi ima vsak Američan pravico, da izbira med smrtjo za lakotjo in bedno

DE GASPERI JE PRIŠEL S PRAZNO MALHO

De Gasperi je šla poslušati na Veliki trg vsa italijanska šovinistična društva: od socialistov in republikancev pa do demokristjanov in fašistov. V ta namen so tudi vse stranke odpovedale svoja volivna zborovanja. No, s pomočjo furlanskih in gorških demokristjanov se je šovinistom posrečilo napolniti trg. Vsi ti šovinisti so seveda pričakovali, da jim bo De Gasperi povedal «veliko novico». Mož pa je moral govoriti previdno, ker so mu najbrž tako naročili v devinskem gradu, kjer je bil gost generala Aireya. Ker ni mogel nuditi lačnim psom druge kosti, je govoril o svojih zaslugah za Trst in o pariških pogajanjih za sklenitev mirovne pogodbe z Italijo. Ko je omenil to, Kardelja, so seveda šovinisti zvižgali. Pogodu jim tudi ni bilo da je priznal, da more Trst živeti predvsem, če naveže stike z zaledjem (kot dober star Avstrijec in poslanec v dunajskem parlamentu je dejal Hinterland). Najbolj hudo pa se je ljudem zameril, ko je dejal, da je treba doseči sporazum s Slovenci. Tedaj so začeli zvižgati in kričati in mož je opazil, da ga je polomil.

«Počasi, ne jezite se, mislim sem samo gospodarski sporazum», je tolažil razburjene šovine. Končal je svoj govor z obljubo, da pojde Tržačanom v Italijo dobro in da bodo imeli odprto pot za izseljevanje. Seveda je to povedal z rokavicami, ali kot bi dejali po časnikarško, med vrstami. Umaknil se je od zvočnika in začel mahati z robcem. Ljudje so ostali z odprtimi usti in čakali. To je opazil menda ing. Bartoli, predsednik tržaške krščanske demokracije in ga najbrž dregnil v komolec. Tedaj se je vrnil k zvočniku in dejal: «Še nekaj. «Evviva l'Italia! Odkloplilo je zlogovanje: «Italia! Italia!»

Da je bila slika še bolj popolna, je šel na balkon občinske hiše, vzel v roke italijansko zastavo in mahal z njo. Vsi so bili vzhiceni, pozabili so na veliko presenečenje in pod vodstvom ing. Bartolija zapeli: «Va pensiero». Po cesti so komentirali: «Vse je prav, ampak kar se tiče Slovanov, ga je res polomil». Kljub temu pa so dva dni kasneje volili za krščansko demokracijo, ki je dobila skoraj 66.000 glasov.

Te volivne rezultate so takoj izkoristili razni šovinistični listi. V Trstu in Rimu so začeli štetj Vidalijeve in independentistične glasove za italijanske in pravijo, da so te volitve dokazale, da je v Trstu samo 5 odst. Slovencev ter 95 odst. Italijanov. Z Vidalijem so na isti liniji celo v naslovih: «La Voce della sera» je napisala naslov: «Polverizzata la corrente slava», «Il Lavoratore» pa: «Polverizzata l'agenzia di Tito». Pa pogledjmo, kaj pišejo:

Neki glasnik italijanskega zunanje-ga ministrstva pa je dejal: «Rezultati nedeljskih volitev potrjujejo, da je Trst popolnoma italijanski bodisi z narodnostnega bodisi s političnega stališča. Če seštejemo glasove strank, ki so po narodnosti italijanske, dobimo 149.132 glasov, to je 88.11%.

S političnega zreljšča so stranke, ki so odkrito za priključitev Trsta k Italiji, dosegle 63,35% glasov. K temu odstotku pa je treba dodati še 35.369 glasov komunistov, ki so za časa volivne kampanje pokazali dejansko revizionistično stališče v prid Italiji. V obeh primerih gre torej za plebiscit italijanstva, o katerem bodo morali voditi račun na mednarodnem torišču.

O volitvah so govorili tudi v italijanskem parlamentu, kjer je demokristjanski poslanec Bettiol dejal, da so volitve plebiscit za italijanstvo.

Kakor vidimo niso komunističnih glasov šteli kot italijanske glasove le razni časopisi, temveč so jim pripisali tak značaj tudi rimski vladni in parlamentarni krogi. Seveda Vidali bo še nadalje prikrivaj svojim volivcem stvarnost in jih zavaljal, čeprav celo v Rimu ugotavljajo njegov revizionizem v korist Italije.

Mali Repen

Tudi v Malem Repnu sta govornika Spanger in Husu na volivnem zborovanju obrazložila volivni program za repnaborsko občino. Prikazala sta našo današnjo borbo in jo primerjala s slavno narodno-osvobodilno borbo, ki je skozi nešteto ovir izšla vendarle kot zmagovalka. Pozvala sta vse, posebej tiste, ki jih je fašizem posebnostno prizadel in tiste, ki so v narodno-osvobodilni vojni izgubili svoje najdražje, naj glasujejo za Ljudsko fronto, ki bo znala uresničiti vse tisto, za kar se je naš narod boril in žrtvoval.

Prečnik

Na volivnem zborovanju v Prečniku je govoril tov. Vojo. Obrazložil je pomen volitev, ožigosal pa je Vidalijevo frakcijo, ki vodi politiko priključitve k Italiji. Poudaril je, da se ima Vidali zahvaliti delovnemu ljudstvu, ki je zvesto srpu in kladiču za številno glasov, ki jih je dobil, ne pa svoji izdajalski politiki. Govornik je razkrinkal tudi Slovensko demokratsko zvezo, ki hlapčuje imperializmu. Pozval je naj se pošteni ljudje izogonejo zgrešene Vidalijeve politike in izdajalske stranke Agneletta in naj stopijo nazaj na staro pot, ki jih je vodila takrat, ko so premagali fašističnega okupatorja.

ITALIJANSKA REAKCIJA SE VESELI VIDALIJEVEGA REVIZIONIZMA

Vidali je silno zadovoljen s svojo zmago. Dobil je samo 30.000 glasov manj kot demokristjani. Kar je žal zelo čudno, pa je zmaga demokristjanov v mnogih sekcijah pri Sv. Jakobu, tržaškem Stalingradu, kjer živi največ proletariata. Vidali je res dobil precej glasov sredi mesta v čisto meščanskih predelih, kar pomeni, da so mnogi ljudje iz srednjih slojev razumeli, da glas Vidaliju pomeni glas Italiji. Tega se žal mnogi Slovenci niso zavedali kljub našim opozorilom.

TEŽKO SO POŽRLI USPEH INDEPENDENTISTOV

Precejšniji uspeh independentistov, ki so dosegli pri volitvah tretje mesto, je silno zaprepastil vse šovinistične stranke, ki so pisale o njih, da bodo doživeli popoln polom ter so se na vse načine šalile z njimi. Sedaj sika iz vseh njih članov zadržan bes, kajti uspeh independentistov ograža pozicije «italijanstva».

Ing. Bartoli, morebitni bodoči župan, se tolaži s tem, da bo independentizem popolnoma izginil, ko bo Trst priključen k Italiji. Najbrž misli, da ga bodo strli karabinerji.

Prof. Furlani, ki ga grize, da je dobila njegova stranka celo 1 občinskega svetnika manj kot independentisti, pa piše: «Independentisti so zbrali vse mestne izmečke».

Vidali je pred volitvami zmerjal independentiste, da so beograjski plačanci in podobno, po volitvah pa je zapisal: «To, kar je presenetilo druge, ne pa nas, je življenjska sila independentistov». Mož je res velik kamaleon, ki se zna takoj prilagoditi vsaki situaciji in zanikati danes, kar je trdil še včeraj.

KRONIKA

Pred volitvami so se vsi spomnili, da so okoli Trsta tudi slovenske vasi in se začeli vsaj za nekaj dni zanimati za njih potrebe. Zganil se je celo general Airey, ki je obiskal Milje in Dolino, kjer je pregledal pripravljala dela za volitve.

V ulici Udine se je zaletelo motorno kolo, na katerem se je vozil elektrotehnik Bruno Tironi s svojim prijateljem Rinaldom Varinjem v kolo, ki ga je vozil 18. letni študent Glauco Rizzi. Rizzi je na posledicah poškodb izdihnil, ostala dva pa sta bila ranjena.

Proces proti odgovornemu uredniku «Lavorator» Spadaru, ki ga toži italijanski demokratski senator Cingolani, je bil zopet odgođen, in sicer do 22. t.m.

Na Proseku je umrla Ravber Alojzija, vdona po pokojnem Franu Ravberju, aktivistu OF za časa narodno osvobodilne borbe, ki je umrl v taborišču v Nemčiji. Tov. Ravberjeva je bila zvesta pristajalica OF. Domačini so jo v velikem številu spremljali na njeni zadnji poti.

Ljudska kopališča pri «Lanternu» in na barkovlanski obali so te dni odprli.

Cedadska policija je Adolfu Strgarju iz Kobariča sekvistrirala 7 kg inozemskih cigaret. Strgar je ob priključitvi Kobariča k Jugoslaviji prišel v Devin, kjer si je kupil vilo. No »esuli« se bavijo pač s čednimi posli in ni čuda, če jim Jugoslavija smrdi.

Železniškega uslužbenca Kocijančiča Guida je do smrti povozil vlak na progi Trst-Tržič.

Generalni ravnatelj za civilne zadeve VU na angloamerškem področju STO-ja Ridgely Gaither je odstopil svoje mesto brigadnemu generalu Clyde Davis Eddlemanu in bo odpotoval v Ameriko.

V Miljah so začeli grahati na račun ERP 12000-tonsko motorno ladjo. Seveda gre za volivno propagando, sicer bi pa bili lahko počakali še nekaj dni.

V Ilvi se je ponesrečil 49. letni delavec Senabor Oliviero, ki mu je razbil lobanjo kos železa. Živel je še vso noč po nesreči in umrl v bolnici v tork zjutraj.

Z lestve je padel na Kontovelu 74. letni Zlobec Josip. Prepeljali so ga z rešilnim avtom Rdečega križa v bolnico in njegovo stanje je zelo resno.

Na pet mesecev in deset dni ječe je sodišče obsodilo neko Marijo Budicin, ki je ukradla s stranskega oltarja v cerkvi sv. Antona šop rož. Zana je že od prej znana policiji zaradi svojih dolgih prstov.

Morje je zahtevalo svoje prve žrtve. V ponedeljek so se šle kopat v Miljski zaliv 15 letna Annamarija Padovan, 17 letna Mina Biecher in Violeta Svetina. Padovanova in Svetinova sta šli daleč na morje, čeprav nista znala dobro plavati. Nenadoma je Svetinova klicala na pomoč, Padovanova pa je izginila pod vodo. Dva mladinca sta rešila Svetinovo, ki so jo prepeljali v bolnico, truplo Padovanove pa so našli več ur kasneje na dnu morja.

Težko se je ponesrečil ob barkovlanskem obrežju tudi 25. letni Gastone della Valle, ki je pri skoku v morje treščil z glavo v skalo.

Avto je povozil 26 letnega Klavdija Pregarca, ki se je peljal proti domu na Lonjerski cesti.

Železniški promet preko Trsta je v štirih mesecih letošnjega leta pokazal stalno napredovanje. Od januarja do aprila se je zvišal od 214.898 na 291.309 ton.

54 letni upokojenec Alojz Lorenzi iz ul. Carpión je zaradi velike bede izvršil samomor. Skočil je s strehe iz višine 20 metrov na ulico in bil pri priči mrtev.

Zaradi kalitve nočnega miru je bila kaznovana skupina maturantov s profesorji vred, ki so se vračali v petek ponoči iz Barkovelj v mesto s skupnega zabavnega večera. Med profesorji je bil tudi katehet don Robert Marussi.

Kar ni potvorila vojaška uprava potvarjajo z lažjo vidalijevci

STRANKA	Glasov	%	Sedež.
Krščanska demokracija KP	65.627	39.4	25
Republikanci	35.548	21.1	13
Socialisti	9.081	5.4	3
Liberalci	10.774	6.4	4
Ljudska fronta	3.095	1.8	1
Italijanski blok	3.957	2.3	1
Fronta za neodvisnost	8.252	4.5	3
Slov. dem. zveza	11.476	6.8	4
Rep. gibanje za neodvis.	3.004	1.8	1
Tržaški blok	2.291	1.3	0
MSI	4.860	2.9	1
	10.171	6.5	4

Končni rezultati volitev za tržaško občino

Nedeljske upravne volitve v Trstu so kaj poučne. Kažejo nam, da povsod, kjer ljudske sile ne nastopajo enotno, reakcija zanje uspehe. Pred rezultati teh volitev ne smemo zapirati oči, temveč nam morajo služiti kot šola, da še bolj napnemo svoje sile v borbi proti imperializmu, reakciji in revizionizmu.

Tako imenovane italijanske stranke so dobile 167.416 glasov ali 63,7 odst. ostale stranke pa 61.194 glasov ali 36,3 odst. To so vsekakor žalostni rezultati, če se spomnimo, kako ogromno silo je predstavljala pred razkolom v demokratskem gibanju SIAU. Med temi 61.194 glasovi so namreč vsi tisti independentisti treh straz z 18.638 glasovi in SDZ, ki je na odkrito imperialističnih pozicijah, čeprav vsaj na zunanji zagovarja spoštovanje mirovne pogodbe glede Trsta.

Kljub tem poraznim rezultatom in zmagi reakcionarnih sil pa kriči Vidali, da je zmagal in ima svojih 35.000 glasov za velik uspeh ter govori o neki veliki partiji in o tem, da je povsod razširil svoj vpliv. Pravi, da so pridobili mnogo pripadnikov malomeščanstva in srednjih slojev, ki so bili doslej pasivni, ali celo sovražno razpoloženi nasproti komunizmu.

Kje vidi Vidali ta uspeh? Kaj predstavlja teh 35.000 glasov v primeri z glasovi same demokratske stranke, ki je odnesla skoraj 66.000 glasov, in ki je dala Trstu prvič v zgodovini značaj klerikalnega mesta. Ali Vidali ne vidi, da so dobili fašisti nad 10.000 glasov, katerim je treba prišteti še nad 3000 glasov italijanskega bloka, torej skupno 13.000 glasov? Vsega tega vidalijevci ne vidijo in se radujejo nad neko zmagom nad atistimi, ki so seveda zanje največji sovražniki in s katerimi ase jim gabi sodelovati, kakor je izjavil Vidali na svoji tiskovni konferenci pred torko soto.

Pa poglejmo malce natančneje razpored glasov vidalijevcev in krščanske demokracije po raznih okrajih in volivnih sekcijah in nam bo še bolj jasen poraz, ki je po Vidalijevih trditvah zmaga.

Sv. Jakob je bil vedno znan po svoji borbenosti, saj je tu največ proletariata. S ponosom smo ga imenovali tržaški Stalingrad. Volitve pa so pokazale, kako ogromno je škodilo Vidaliju razbijanje v tem delavskem okraju. Največ glasov je dobila pri Sv. Jakobu krščanska demokracija, in sicer 6.539 glasov nasproti 5.907 glasovom vidalijevcev. Torej je dobila krščanska demokracija 632 glasov več! To se ne bi bilo moglo nikoli zgoditi, če ne bi prišlo do razdora v demokratskem gibanju in če ne bi nastopili Vidali z novo alinijom. Toda to še ni vse. Pri Sv. Jakobu so dobili fašisti 832 glasov, socialisti 1453, republikanci 832, liberalci 153, italijanski blok 414, to je skupno s krščansko demokracijo 10.273 glasov nasproti 5.907 glasovom vidalijevcev! Če je to uspeh, potem pa se ne moremo čuditi trditvam o uspehih drugod.

bu krščanska demokracija, in sicer 6.539 glasov nasproti 5.907 glasovom vidalijevcev. Torej je dobila krščanska demokracija 632 glasov več! To se ne bi bilo moglo nikoli zgoditi, če ne bi prišlo do razdora v demokratskem gibanju in če ne bi nastopili Vidali z novo alinijom. Toda to še ni vse. Pri Sv. Jakobu so dobili fašisti 832 glasov, socialisti 1453, republikanci 832, liberalci 153, italijanski blok 414, to je skupno s krščansko demokracijo 10.273 glasov nasproti 5.907 glasovom vidalijevcev! Če je to uspeh, potem pa se ne moremo čuditi trditvam o uspehih drugod.

Resnica o izplačevanju invalidnin borcem NOV

Ker se po terenu širijo razne govorice, da so denar, ki je bil namenjen za invalidnine borcem iz narodno osvobodilne borbe ter vdovam in sirotam padlih partizanov, porabili v druge namene kot n. pr. za gradnjo igrišča, smo se obrnili na tov. Lipovca Tine, podpredsednika Zveze partizanov na Tržaškem ozemlju in člana invalidske komisije, ki nam je izjavil sledeče:

O problemih invalidov in sorodnikov padlih borcev je bilo že mnogo govora. Vsak človek, ki sledi našemu časopisu, se je lahko seznanil s potekom in težkočami, na katere smo naleteli pri reševanju tega perečega vprašanja. Po mednarodnih pogodbah mora vsaka oblast, ki upravlja neko določeno ozemlje, pa naj si bo to začasno ali trajno, podpirati vojne žrtve na svojem ozemlju, torej v našem primeru bi morala vojaška uprava podpirati invalide in vdove ter sirote žrtev narodno osvobodilne borbe.

Toda dejstvo je, da ro-tukajšnje oblasti popolnoma zanemarile ta problem in tu je Jugoslavija borcem, invalidom in vdovam ter sirotam priznala podporo, čeprav to ni njena dolžnost.

Po našem mestu in na vaseh pa se širijo prav v zvezi z invalidninami govorice, ki niso objektivne, ki namerno ustvarjajo nezadovoljstvo med našim življenjem in istočasno izrabljajo to za blatenje FLRJ in vseh tistih, ki so ostali dosledni tradicijam z narodno osvobodilne borbe. Ti razni elementi raznašajo glasove med prizadetimi, češ da so milijoni, ki so bili določeni za invalidnine, uporabljajo za graditev igrišč, za nakupe avtomobilov itd. Razumljivo je, da je to namerno blatenje in klevetanje Jugoslavije,

Pri Sv. Ivanu je dobila krščanska demokracija tudi več glasov kot vidalijevci in sicer 2814 nasproti 2735. Pri Sv. Alojziju je dobila krščanska demokracija 2278 glasov nasproti 885 Vidalijevim, v Rojanu 1268 nasproti 741, na Ponclani 2484 nasproti 2372, v Skorklji 2276 nasproti 747. Pri Sv. Soboti je dobil Vidali manenkost več, in sicer 1344 glasov nasproti 1067 glasovom krščanske demokracije; v Skednju pa je dobil 2040 glasov medtem ko je dobila krščanska demokracija 1167 glasov.

Iz rezultatov je razvidno, da je dobil Vidali veliko premoč nad krščansko demokracijo le na voliščih pri Sv. Mariji Magdaleni, kjer prebivajo po večini Slovenci in kjer je zlasti mnogo vrtnarjev (mandrjerjev). Kljub temu pa šteje reakcija vse te glasove za italijanske, kakor šteje za italijanske glasove tudi one, ki so jih oddali za Vidali v Sv. Križu in Trebčah.

Frakcionisti se tolažijo s tem, da so pridobili precej volivcev med srednjimi sloji, to je v centru mesia. Koliko se taka tolažba strinja z borbenimi tradicijami komunistične partije in vsega naprednega gibanja sploh, lahko presodi vsakdo, ki se mu niso možgani že popolnoma skisali, in ki mu politična strast in sovraštvo ne zastirata pogleda na stvarnost.

V mestu so volili za Vidali torej ljudje iz srednjih italijanskih slojev, ker so dobro razumeli, da hoče Vidali priključiti Trst Italiji in da je prešel v vprašanju Trsta na pozicije italijanskega šovinizma. Ta zmaga na račun šovinističnih čustev pa je prava

Pirova zmaga in slabi udarno silo, ki jo mora imeti revolucionarna partija.

Res, Vidali je dobil v središču mesta precej glasov, na mnogih voliščih več kot republikanci in socialisti. Tako je dobil na pr. na volišču št. 1 43 glasov, na volišču št. 2 (Teatro Romano) 63 glasov, na volišču številka tri 83 glasov, na trgu Verdi 57 glasov, na Molo Bersaglieri kar 139 glasov, v ul. San Carlo 85 glasov, na Piazza Vecchia 105 in 107 glasov, v ul. Carducci 72 glasov, na nekem volišču na Akvedutu 92 glasov itd.

Številke o teh glasovih so torej zelo zanimive in bodo nudile mnogo materiala za poznejši študij. Dejstvo pa je, da je Vidali zgubil mnogo delavstva in pridobil namesto njega nithajoče srednje sloje, ki nimajo v sebi revolucionarnega duha niti prave razredne zavesti. Reakcionarji so lahko nad takim izidom volitev zadovoljni, saj bo vodil Vidali sedaj nekako parlamentarno politiko, ki ne pomeni zanje prav nobene nevarnosti.

Ravno zato pa je ravno naloga Ljudske fronte, da ohrani revolucionarne tradicije tržaškega proletariata, tradicije osvobodilne borbe in borbe poveljnih let proti anglo-ameriškim imperialistom. Ravno v tem je njena sila, čeprav je izšla zaradi pritiska reakcije in zavajanja delovnih množic po Vidalijevem revizionizmu iz volitev s skromnim rezultatom. To pa nas ne plaši, ker vemo, da bo morala končno zmagati revolucionarna načelnost in doslednost, ki je porok za vsak trajen uspeh.

nuarju in februarju nakazale prvo vsoto okrog dva in pol milijona lir preko jugoslovanske Exportbanke v Trstu. Izplačevanje se vrši po kliringu, za kar je potrebno, da vsako vsoto, ki mora biti izplačana invalidom in žrtvam narodno osvobodilne borbe, odobri vojaška uprava. Ta pa je zavlačevala in ni izdala pooblastila za dvig določene vsote.

Pri izplačevanju nakazil v aprilu in maju smo ponovno naleteli na težkoče iste vrste, kajti prosili smo banko za vsoto 13 milijonov. Merodajne oblasti pa so odobrile samo 10 milijonov. Zaradi teh ovir je v zastanku okrog 5 milijonov invalidnih za kar smo ponovno zaprosili s pismeno vlogo merodajne oblasti pred pol mesecem. Kljub interveniranju uslužbenecv Exportbanke nismo prejeli do danes še nikakega odgovora.

To so glavni vzroki, da vsi prizadeti niso še dobili izplačane celotne invalidnine oziroma pokojnine, predvsem pa n'so mogli dobiti plačanih zastankov, ki jim jih je invalidska komisija nakazala.

Po tem vidimo, da se klevetniki Jugoslavije poslužujejo vseh možganih laži in izpadov, izrabljajo celo stanje in trpljenje invalidov in svojcev padlih žrtev, čeprav več ali manj vedo o vseh težkočah, ki ovirajo redno izdajanje invalidnin. Toda klevetnikom je vsaka pretveza dobra, da blatijo novo Jugoslavijo, da vodijo borbo proti socialistični izgradnji FLRJ.

Zato opozarjamo vse prizadete, da ne nasedajo lažem. Sami naj se prepričajo o resnem prizadevanju Jugoslavije, ki hoče pomagati invalidom in svojcem žrtev. Za vse to dobijo potrebne informacije bodisi v Kopru pri pristojni komisiji, ali pa tudi na tajništvo Osvobodilne fronte v Trstu.

Čitajte
in
širite

LIUDSKI
TEDNIK

Naš intervju s tov. Bevkom

Jugoslovani spremljajo s simpatijami našo težko borbo

1. Kakšen je prvi vtis, ki ste ga dobili ob prihodu v Trst s posebnim ozirom na razdor v našem demokracijskem gibanju?

Od takrat, ko sem zapustil Trst — skoraj 2 leti bo od tega — se je marsikaj spremenilo. Z veseljem in ponosom se spominjam tistih dni, ko je enotni in neutrašeni nastop tržaških demokracijskih množic nudil jamstvo, da se nič ne bo moglo zgoditi proti njihovi volji. Te enotnosti, ki je bila najučinkovitejša orožje v boju za demokracijske pravice, žal danes ni več. Razbili so jo ljudje, ki niso bili nikoli iskreno pri našem gibanju, ki so imeli demokracijo samo na jeziku in jim je o socializmu le zastava, za katero so skrivali svoj oportunizem in šovinizem. Šepi za vse drugo so v svojem razbijanju besu napravili težko popravljivo razdeljavo velikega dela tistega, kar smo krjavimi narori in žrtvami zgradili med borbo. Obenem so pa naredili neprecenljivo škodo reakciji in imperializmu. Ti se iz strahu pred enotnostjo ljudskih množic prej niso upali razpisati volitev, zdaj so pa uporabili ugoden trenutek razdora. Da tega razdora ni bilo, bi bili tudi rezultati volitev drugačni. Ne smemo namreč prezeti dejstva, da je razdor temu ali onemu omajal vero v demokracijsko gibanje in je oddal svoj glas kakšni drugi stranki. Od razdora imajo veliko korist samo reakcionarji. Nad tem naj se zamislijo informbirojevci, pa naj bodo Italijani ali Slovenci, oni bodo tudi nosili odgovornost pred zgodovino. Verujem pa v zdravo razsodnost širokih množic, ki bodo iz izkušnje sedanosti črpale nauk za bodočnost in se zopet zatele k močnemu, učinkovitemu orožju enotnosti.

2. Kaj pravite k volivnemu programu raznih strank in njihovem nastopu v volivni kampanji?

Italijanske šovinistične stranke imajo sicer različne programe, vendar pa en sam skupni cilj, namreč priključitev Trsta k Italiji. Poizkušali so volitve politično pobarvati in iz njih napraviti nekak plebiscit. V tem pogledu se od njih ne ločijo vidalijeva skupina. S ponavljanjem laži Informbiroja skuša ljudstvo odvrniti od Jugoslavije in ga pripraviti za sprejem nacionalistične linije priključitve. Četudi so bili spočetka previdni v izjavah, so slednjič le prišli za barvo na dan. To linijo mora odklanjati vsak pošten in demokracijski Italijan, ki ve iz preteklosti, kaj je bil Trst pod Italijo, posebno jo pa mora odklanjati vsak Slovenec, ako pomisli na položaj gerilskih in beneških Slovencev. V ostalem je zanimivo, da imajo tudi reakcionarne stranke v svojih programih socialne reforme. Te so kot zastave, za katero skrivajo svoj pravi obraz, limanice, na katere lovijo volivce. Take socialne programe so imele reakcionarne stranke tudi v preteklosti. Za časa volitev so bile polne obljub, ko pa so bile volitve pri kraju, so bile tudi obljube pozabljene. Kar se tiče nastopa raznih strank pri volivni kampanji, je treba ostro obsoditi fašistične metode motenja shodov in napadov na naše somišljenike, ki se jih poslužuje posebno Vidalijska skupina. Sicer pa to dokazuje šibkost njihovih argumentov, da se morajo mesto prepričujočih besed posluževati piščalk in udarcev.

3. Ali Vam je znano, kaj so govorili o Vas v nekem predvolivnem govoru «dolarske zveze»? In kaj pravite k temu?

Da, izvedel sem za njihovo trditev, da se Jugoslavija ne upa poslati kakega govornika v Trst,

na primer mene, ker se boji, da bi se več ne vrnil. Take besede vzbujajo le nekaj zdravega smeha. Tako kot mi je pred nedavnim vzbudila smeh novica «iz zanesljivih virov», ki sem jo bral v nekem slovenskem ameriškem listu, čem da že dolgo ječim v neki strašni ljubljanski ječi. Mislim, da so se «dolarsci» lahko prepričali, da sem govoril po tržaškem radiu in na shodih v tržaški okolici, kakor se bodo tudi lahko prepričali, da bom zopet v Ljubljani. Iz Jugoslavije bežijo samo narodni izdajalci in zločinci, ki se bojijo naših zakonov. V zameno zanje pa dobivamo delovne ljudi, Furlane in Italijane, ki na skrivaj prihajajo čez mejo, ker doma ne dobijo dela in kruha. Če bi bilo v Jugoslaviji res tako slabo in drugod tako dobro, kot kriči «dolarska zveza», bi vendar ne bilo tega dnevnega pojava.

4. Kako gledajo Slovenci in Jugoslovani na položaj v Trstu, posebno na naše gibanje?

Slovenci in Jugoslovani so vedno s simpatijami spremljali boje tržaških demokracijskih

množic za demokracijske pravice in proti imperializmu, ki neti novo vojno. Razdor v demokracijskem gibanju pa so sprejeli z odkritim obžalovanjem, ker se zavedajo, kakšna škoda s tem nastaja za demokracijsko gibanje v Trstu za njegov napredek in blagostanje. Z radostjo pa pozdravljajo Slovensko-Italijansko ljudsko fronto, ki združuje oči sebe iste množice, ki so viso izne-

VOLITE
Ljudsko fronto

verile svojim našelam in kljub težkim okoliščinam gredo svojo voljo pot dalje. V tem gibanju vidijo jedro, okoli katerega se bodo zbirale tudi v bodoče resnično demokracijske množice Trsta in enotne ter neutrašene kvartale svojim zmagam nasproti.

Mislím, da mi ni treba šele podarjati, da Jugoslovani niso

ravnodušni na kričanje italijanskih šovinistov in fašistov, ki zahtevajo priključitev Trsta k Italiji. Jugoslovani gledajo na Trst kot more gledati zalodje na svoj prirodni izhod na morja in v svet, ki so mu ga vzele v nasprotju z duhom pravičnosti. Oni niso pozabili, da je to jugoslovansko ozemlje s slovenskim in hrvaškim prebivalstvom, mesto, ki so ga povečini zgradile naše roke in ki mu je raznarodovalna politika v zadnjem stoletju vtisnila italijanski značaj. Niso pozabili na tisoče žrtve, ki so padle v boju za edino pravično rešitev tržaškega vprašanja. Ko je Jugoslavija podpisala mirovno pogodbo, je s tem naredila žrtve v korist miru v svetu. Ni pa se za vse čase odrekla svojim upravičenim zahtevam, kar je tudi javno izjavila. To je treba danes povedati vsem tistim, ki se jim znova cedijo sline po jugoslovanskem ozemlju s slovenskim in hrvaškim prebivalstvom. Jugoslavija ni nikoli gazila mirovni pogodbi, toda če jih gazijo drugi, naj se zavedajo, da je Jugoslavija prva, ki bi imela pravico zahtevati revizijo.

Tovaris France Bevk

morda Jugoslavija pristopila k Atlantskemu ali kakemu drugemu paktu, ki sedaj rastejo kot gobe po dežju. Jugoslovanski diplomatski zastopniki podpirajo ljudske demokracije in Sovjetsko zvezo pri mednarodnih vprašanjih. Po drugi strani pa Sovjetska zveza še nadalje podpira jugoslovansko stališče glede Slovenske Koroške in Trsta. Zato je zelo čudno, da je mogel pred kratkim odgovoren državnik trditi v Trstu nasprotno. Očitno se je posluževal laži.

Jugoslovani tudi očitajo, da sklepa s kapitalističnimi državami trgovinske pogodbe. Da, res je, Jugoslavija sklepa trgovinske pogodbe z vsemi državami na svetu. Rajši bi trgovala z državami ljudskih demokracij, toda ravno one se niso držale trgovinskih pogodb. Po eni strani bi nas radi ovirali, da ne bi gradili socializma, po drugi pa kričijo, da ga ne gradimo. Pri tem pa ne povedo, da so imeli še pred nami tudi one take trgovinske pogodbe s kapitalističnimi državami. Oni, ki so mislili, da bodo naše ljudstvo odrgali od Partije in vodstva z lažmi, so se hudo motili. V Ljudski fronti je 8 milijonov ljudi, ki so se še bolj strnili okoli Partije. Njeno vodstvo ni še nikoli uživalo tako velikega zaupanja. Vse ljudstvo namreč dobro ve, da brez socializma ni napredka v Jugoslaviji.

Za resolucijo Informbiroja se danes skrivajo razni oportunisti, ljudje, ki niso nikoli imeli vere v socializem, ljudje, ki jim je revolucionarna borba vedno smrdela, ker zahteva žrtve. Tudi Slovensko-Italijansko bratstvo jim ni bilo nikoli pri sreči, zato so začeli nesramno obrekovati Jugoslavijo, da bi odvrgli ljubezen naših ljudi od nje. To so ljudje socialdemokratskega avstrijskega kova, ki so s svojim šovinizmom že od nekdaj odbijali Slovence.

Naše ljudstvo bi hoteli zastrupiti tudi ljudje iz tako imenovane Slovenske demokratske zveze. Ti ljudje so nam v dneh najhujše borbe za priključitev Trsta Jugoslaviji zabodli nož v hrbet. Izdajali so nas za časa osvobodilne borbe ter bili na strani okupatorja, sedaj pa si upajo priti med naše ljudstvo z nekako legitimacijo slovenstva, ko pa vsakdo ve, da so v službi imperialistov. Ljubljanski in postojnski proces sta jih dovolj razkrinkala in pokazala, kaj se skriva za njihovo SDZ.

Tov. Bevk je na koncu pozval tudi, naj volijo za Slovensko-Italijansko ljudsko fronto, ki je edina stala na tradicijah narodno osvobodilne borbe. Ljudje naj ne nasedajo onim, ki pod krinko internacionalizma prehajajo na nacionalistično linijo priključitve Trsta k Italiji, s čemer so se znašli na isti črti z ostalimi italijanskimi strankami. Tisti ki kričijo po reviziji mirovne pogodbe, naj vedo, da jo je Jugoslavija podpisala le zato, da se ohrani mir. Ona je vedno spoštovala podpise na mirovni pogodbi. Če pa ima že kdo pravico zahtevati revizijo, tedaj je to samo Jugoslavija.

Za tov. Bevkem je pozdravil ljudstvo tov. Laurenti, ki je dejal, da je italijansko-slovensko bratstvo eden izmed najlepših uspehov narodno osvobodilne borbe. Končno je spregovoril še tov. Stoka in dejal, da prihaja danes, ko hočejo prodati Trst Italiji, Fronta med naše ljudi kot so za časa borbe stopali aktivisti in politkomisarji pred svoje čete proti nacifašistom. Poudaril je, da smo bili vedno zvesti Sovjetski zvezi in da smo se vedno zavedali, da se moremo le njej zahvaliti, če je imela naša borba uspehov.

Ne verjemite klevetnikom nove socialistične Jugoslavije

Tov. Bevk govori na zborovanju v Velikem Repnu

V nedeljo je prišel med naše ljudstvo v Velikem Repnu tov. Bevk, pl-satelj, bivši predsednik PNOO-ja in sedanjí podpredsednik Prezidija Ljudske skupščine LR Slovenije. Tov. Bevk je na zborovanju Ljudske fronte spregovoril številnim domačinom in ljudem iz okoliških vasi. Dotaknil se je predvsem resolucije Informbiroja, ki se je poslužujejo naši nasprotniki v propagandi proti Slovensko-Italijanski ljudski fronti in novi Jugoslaviji. Tov. Bevk je dejal, da ni njegov namen braniti novo Jugoslavijo in njeno Komunistično partijo, ker nova Jugoslavija te njegove obrambe niti zdaleka ne potrebuje. Najboljši in najučinkovitejši odgovor na vse laži in obrekovanja je to, kar se je Jugoslaviji godilo med borbo in po borbi. Tov. Bevk je nato na kratko pobli glavne trditve informbirojevcev.

Ti trdijo, da je Osvobodilna fronta le blok raznih strank. Vsa slovenska stvarnost pokaže to trditev. Vodstva slovenskih političnih strank so se med zadnjo vojno povezala z okupatorjem. Ljudstvo se ni strinjalo z njihovo izdajalsko politiko in je začasno ostalo brez političnega vodstva. Ko pa je Komunistična partija poklicala ves narod v boj za svobodo in za demokracijske pravice, so se vsi strnili okoli Osvobodilne fronte, ki jo je partija poklicala v življenje in ji tudi dala program. Po osvoboditvi se ni prikazala pred ljudstvo nobena stranka. Ljudstvo je ostalo združeno v Osvobodilni fronti. Tako je bilo tudi po drugih krajih Jugoslavije. V Jugoslaviji ni bloka strank, tak blok pa je v drugih ljudskih demokracijah.

Tudi trditev, da se KPJ razblinja v Fronti, je prazna. Naše ljudske množice so že v začetku vedele, da ni

cilj osvobodilne borbe samo poraz fašizma in narodna osvoboditev, ampak tudi socialistična revolucija. Narodna osvoboditev in socialistična revolucija sta bili tesno povezani med seboj in odvisna druga od druge. Pri tem pa ni Komunistična partija slepo posnemala drugih, temveč je uporabljala nauke marksizma v posebnih pogojih socialistične revolucije pri nas ter zbirala temu primerne oblike organizacije in dela. Kje vidijo torej naši nasprotniki razblinjanje Partije v Fronti?

Svetovali so, naj Jugoslavija ne gradi industrije, naj ostane poljedelska država, hkrati pa so vpili, da Jugoslavija ne gre v socializem, da se vrača v kapitalizem in da se veže z impe-

rialisti. Toda tudi to je zgrešeno. Stara Jugoslavija je res izvažala žito, toda zato niso mnogi državljani nikoli jedli kruha, nova Jugoslavija pa daje danes dela in zaslužka sto in stotisoč ljudem, ki so si nekdaj privoščili lahko kruh samo za praznike. Zato pa tudi nastajajo trenutne težave glede prehrane. Jugoslaviji so potrebni industrijski izdelki in stroji. Ostaja ji na izbiro, ali naj ostane dežela pastirjev in kmetov z napol primitivnim obdelovanjem zemlje, to se pravi, da se odreče socializmu, ali pa naj gradi potrebno industrijo in se tako gospodarsko osamosvoji. Jugoslavija se je odločila za drugo pot, ker ima mnogo rud, da jih lahko tudi izvaža, ima vse pogoje za izgradnjo industrije. Socializem se namreč ne da graditi z lesenimi plugi in volovsko vprego, Jugoslovansko ljudstvo, ki s težkimi žrtvami gradi novo socialistično domovino, postavlja sprti na laži informbirojske trditve. Če bi šli nazaj v kapitalizem, ne bi se skulaki in kapitalisti toliko pritoževali.

V Jugoslaviji so še težkoče, toda ljudstvo jih premaguje. V Jugoslaviji manjka le eno: delavci. Medtem ko je v Italiji na milijone brezposelnih, je v Jugoslaviji dovolj dela za vse. Če pa bi bilo tako slabo, kot trdijo nasprotniki, ne bi prihajali vsak dan čez mejo v Jugoslavijo italijanski in furlanski delavci, ki v Italiji ne najdejo kruha.

Tudi trditev, da se Jugoslavija povezuje z imperialisti, je jalova. Ali je

Kako so zmagali

Kako so «italijanske» stranke dosegle zmago, ni težko razumeti. Reakcionarni listi sami pišejo, da je prišlo v nedeljo več vlakov iz raznih krajev Italije. Tako je prišel v nedeljo ob 7.15 cel vlak volivcev, ki ga je organizirala Lega Nazionale. Ob 11. je prišel drug vlak iz Genove in Milana, ob 11.30 pa iz Rima in Bari. Mnogo volivcev pa je že prišlo prej, dne. Vsi ti ljudje so seveda volili tudi za časa volitev v italijanski parlament.

Zelo čudno je tudi to, da je od 197.246 volivnih potrdil ostalo na anagrafskem uradu 15.275 potrdil ljudi, ki jih niso našli. Res, krasna občinska uprava! Sedaj govorijo, da bodo napravili ljudsko štetje,

Prav bi bilo, če bi ga bili izvedli pred volitvami.

Na volišču v ul. Roma so volili tudi ezuli iz Silosa, ki so prišli v Trst šele decembra meseca 1948.

Zgodilo se je, da so volili ljudje, ki so že pred 15 leti odpotovali v Italijo in katerim so dali šele v nedeljo tržaške osebne izkaznice. Tako se torej fabricirajo plebisciti.

Slovenski dolarski zvezi so oddali svoje glasove številni ljudje, ki so pribežali v Trst iz raznih krajev Primorske, kjer so živeli na račun žuljev našega delovnega ljudstva. Seveda so ti gospodje vsi optirali za Italijo, pri čemer so pač morali izjaviti, da so Italijani po narodnosti. Lepi Slovenci, če so zatajili svojo narodnost in jezik!

TAKO BOMO VOLILI

v občini Nabrežina

PRASELJ JOSIP
kandidat dolinske občine

	FAC-SIMILE	

KOCMAN IVAN
kandidat nabrežinske občine

v občini Repentabor

MILIC IVAN
kandidat nabrežinske občine

	FAC-SIMILE	

KRAVANJA JOSIP
kandidat nabrežinske občine

v občini Zgonik

PERTOT SLAVKO
kandidat nabrežinske občine

	FAC-SIMILE	

MILIC ANTON
kandidat zgoniške občine

v občini Dolina

BLAZINA ANTON
kandidat zgoniške občine

	FAC-SIMILE	

SKRK JOZE
kandidat nabrežinske občine

v občini Milje

TINTA IVAN
kandidat nabrežinske občine

	FAC-SIMILE	

KNEZ IVAN
kandidat nabrežinske občine

VSA TRGOVINA V JUGOSLAVIJI

v državnih in združenih rokah

Na očitke Informacijskega urada, da v Jugoslaviji raste kapitalizem, da se po vaseh širijo kulaški elementi in podobno, najboljše odgovarjajo številne zadrage, ki se organizirajo dan na dan, najboljše odgovarjajo številke, ki jasno in prepričljivo dokazujejo ravno nasprotno, kot trdijo države okrog Informacijskega urada.

Poglejmo si n. pr. Madžarsko. 25 odstotkov veletrgovine je še v privatnih rokah, 80 odstotkov trgovine na drobno imajo tudi privatniki v svojih rokah.

Tudi na Poljskem zajema privatni sektor 84 odst. trgovskega prometa na drobno ter 4 odst. veletrgovine. Od 154.000 trgovskih podjetij odpade 120.000 trgovin na privatni sektor.

Ta sta dva primera trgovine v državah, ki napadajo Jugoslavijo, češ da podpira kapitalistične elemente in jim nudi ugodne pogoje za ponovni razvoj.

Karakteristika jugoslovanske trgovine pa je postopno likvidiranje privatnega sektorja. Ob koncu leta 1948 je državni sektor imel v svojih rokah 42 odst. vse trgovine, 46 odst. združni sektor, a privatni sektor vsega skupaj 14 odst., medtem ko zajema blagovni promet državni sektor 53,1 odst., združni 36,6 odst., a privatni 1,1 odst. celotnega blagovnega prometa Jugoslavije.

Vsi ti podatki govorijo, da vodi Jugoslavija pravilno politiko socialistične države, po kateri je kapitalistični duh že popolnoma izgnan iz gospodarstva. Če bi bili kritiki okrog resolucije IU objektivni, bi Jugoslaviji ne mogli očitati stvari, ki jih ni. Toda nekaj ljudi v ZSSR in državah ljudskih demokracij graditev socializma v krancij si je vteplo glavo, da pre-FLRJ, pa čeprav bi pri tem pre-

gazili vse ljudske principe, vse kar je sveto delavskemu gibanju - pravico in resnico. Vse to delajo zato, da bi dakazali pravilnost resolucije IU ter pred vsem proletariatom jemljejo naase odgovornost, ker so ga varali, ker so napadli državo, ki gradi socializem, ki krepko brani mir v svetu, ki je prelila toliko krvi za zmago nad fašizmom. In namesto, da bi dizave, ki se potašaje svoje demagogičnosti, pomagale Jugoslaviji pri njeni graditvi socializma, komaj čakajo, da se kje pojavi kakšen zastoj ter da to potem izkoristijo v svoje klevetniške namene. S tem te države prav grlovo rušijo moč delavskega razreda v svetu in zavirajo razvoj socializma. Jugoslovanski narodi pa zaradi tega ne bodo odstopili od svoje borbe, temveč kljub vsemu dosegli zmago.

Bolgarski delavci beže v FLRJ

Bolgarski tisk javlja, da so iz Bolgarije zbežali v Jugoslavijo razni reakcionarji in kapitalistični elementi. Na to Jugoslavija odgovarja, da je zbežalo v Jugoslavijo od resolucije IU pa do 15. maja preko 800 Bolgarov. Izmed bolgarskih beguncev je 36 odst. delavcev, 27 odst. kmetov, državnih nameščenecv in dijakov 32 odst., a ostalih 7 odst. 27 odst. beguncev je članov Bolgarske delavske partije (komunistov), kar pričajo njihovi dokumenti.

Vsi ti begunci so izjavili, da so pribežali v Jugoslavijo, ker se ne strinjajo s protijugoslovansko politiko in s podrejenim položajem, v katerem se nahaja Bolgarija v odno-

Novo velike tovarne za težko industrijo

su z drugimi demokratičnimi državlje-
vami.

59 odst. beguncev pa je politično neaktivnih ljudi, ki so prišli v Jugoslavijo, ker vedo, da bodo v FLRJ gotovo dobili delo, medtem ko so bili v svoji domovini brez posla.

Uspehi polletnega plana

Le malo dni loči jugoslovansko delovno ljudstvo do konca polletnega plana. Uspehi so že vidni, kajti dan na dan prihajajo obvestila, da so posamezni delovni ko-

Mostarski rudnik, podjetje «Elektrobosna», rafinerije nafte, elektrotehnično podjetje «Sever», jeklarna železarne v Storah, livarna železarne v Zenici, tovarna volnenih izdelkov «Kordun», vsa živilska industrija LR Makedonije, kovinska podjetja v LR Hrvatski, kemična tovarna v Celju itd. itd. so slavili pred zaključkom polletja svoje zmage.

Uspehi polletnega načrta so dokaz velike zavednosti jugoslovanskega delovnega ljudstva, so jamstvo za izpolnitev Titove petletke, ki bo velika zmaga socialistične Jugoslavije.

KRONIKA

V novogradškem okraju v LR Hrvatski je bilo pred letom dni samo 22 družin vključenih v zadrage. V teku enega leta se je njihovo število povečalo na 112 družin.

Avstrijske oblasti nadaljujejo politiko nasilja nad koroškimi Slovenci. V treh letih je bilo zaprtih 280 koroških Slovencev, ki so zahtevali spoštovanje svojih nacionalnih pravic, nad 100 Slovencev je bilo obsojenih, ker je bila njihova borba proti germanizaciji v očeh sodnikov zločin. Zandarmerske oblasti so napravile pri Slovincih 280 hišnih preiskav.

Vdovi po slovenskem pesniku Otonu Zupančiču so poslali sožalne brzojavke: predsedstvo Ljudske skupščine FLRJ, Ljudska fronta FLRJ, Demokratični Slovenci v Italiji, SHPZ in OF iz Trsta, Louis Adamič, Jugoslovanska akademija v Zagrebu, uprava beograjskega narodnega gledališča, delovni kolektiv plamenarjev iz Kroke, razna prosvetna društva, delovni kolektivi, frontovske organizacije itd.

Tudi mariborski pionirji bodo imeli svojo pionirsko železnico. Speljana bo po mariborski okolici, mimo mariborskega otoka do Bresterice, kjer bodo postavili tudi pionirsko mesto.

V čast pete obletnice LR Makedonije so sklenili zadrage, ki združujejo druge «Kočo Račna», da bodo presegli svoj proizvodni plan.

Prva železnica je pričela delovati na Pohorju.

Elektrarna v Trbovljah je dosegla mesec dni pred rokom svoj proizvodni plan.

Tudi maršal Tito je poslal sožalno brzojavko vdovi po Otonu Zupančiču.

V Ljubljani so dobili pionirji svoj avtobus. Vozil jih bo vsako jutro z Ježice v Ljubljano v solo ter iz mesta do postaje njihove pionirske železnice. V počitnicah bodo pionirji imeli šoferski tečaj.

Tudi kmetje po madžarskih vaseh Prekmurja so prepričani o pravilnosti jugoslovanske politike na vasi in pridno ustanovljajo kmetičko obdelovalne zadrage.

Izbran je bil Politbiro CK za Centralno Kitajsko. Prvi sekretar biroja je postal general Piao. Hkrati je bil izvoljen tudi glavni štab vojaške oblasti za Centralno Kitajsko. Za komandanta tega štaba je bil imenovan general Lin Piao. Poročajo tudi, da je vojaški kontrolni komite prevzel kitajsko narodno banko.

Veliko tovarno svile gradijo v Titovem Velesu; prejemale že stroje, ki jih sproti montirajo.

V Ostružnici pri Beogradu gradijo 680-metrov dolg most čez Savo. Most bo za dvojen železniški tir in bo širok 13 metrov. Železni nosilci mostu bodo imeli razpetino 95,5 m.

Iz Sovjetske zveze poročajo, da so tovarne pletenin povečale svoje proizvodnjo. Izdelale so 1000 novih modelov moških, ženskih in otroških oblek. Letošnjo proizvodnjo bodo še povečale za 22 odst.

Izvršilni odbor Vsekitajske demokratske zveze žena je osvojil prošnjo Mednarodne demokratske zveze žena, da se bo prihodnji kongres Mednarodne demokratske zveze žena Azije vršil v Novi Kitajski.

V Celovcu je izšla prva številka glasila koroških Slovencev v nemškem jeziku «Die Einheit». V uvodniku poudarja list svoje poslanstvo: delati hoče za sodelovanje slovenskega in avstrijskega prebivalstva Koroške in proti razpohovanju narodne mrznje in sovražnosti.

Novinarji Jugoslavije so izjavili na svojem I. kongresu, da so značilnosti socialističnega jugoslovanskega tiska resničnost, načelnost in doslednost.

Na osvobojenem ozemlju Grčije se že dalj časa zadržuje na obisku delegacija francoskih naprednih kulturnih in političnih delavcev. Vodi jo pesnik Paul Eluard.

TURŠKE METODE

pri dokazovanju „pravilnosti“ resolucije Informacijskega urada

Kmalu bo preteklo eno leto, odkar je bila razglašena krivična resolucija Informacijskega urada. Resolucija pa je bila preveč na trhljih nogah, da bi mogla prepričati s svojimi «dokazi» katerega koli poštenega Jugoslavana, ki s svojim delom aktivno sodeluje pri gradnji socializma. Zato so države ljudskih demokracij poskušale izpolniti svoje prvotne «dokaze» z novimi, ki bi bili vsaj malo boljši in tudi verjetnejši. Z njimi so uprizorile po svojih radijskih postajah pravo «abliskovito vojno» klevet in laži proti KPJ in narodom Jugoslavije. Ker so bili tvorci resolucije že takoj ob pričetku brez vsakih argumentov, padajo po enem letu z novimi lažmi iz dneva v dan nižje — prav na pozicije navadnih provokatorjev. S svojimi metodami provokiranja ne kršijo samo duha in vse posamezne določbe pogodbe o prijateljstvu in vzajemni pomoči, ki so jih podpisali z Jugoslavijo, temveč tudi najosnovnejša določila mednarodnega prava.

Današnji bolgarski državni partijski funkcionarji so dali že celo vrsto klasičnih primerov, do česa lahko pride borba proti resnici in socializmu.

Tako so 16. februarja v Sofiji zavratno umorili šoferja veleposlaništva FLRJ. Bolgarske oblasti še do danes niso izročile jugoslovanskim zastopnikom rezultatov zdravniške preiskave in rezultatov preiskave, kako je do umora prišlo. To je mogoče razlagati samo s tem, da bolgarskim oblastem iz posebnih razlogov ni do tega, da bi pojasnile smrt šoferja veleposlaništva FLRJ v Sofiji Dana Bjelobabe.

S svojimi provokacijami so nadaljevali 25. maja, ko plačanci bolgarske državne varnosti so na sofijskih ulicah napadli vojnega atašeja FLRJ polkovnika Bačuna. Samo prispebnosti vojnega atašeja se je zahvaliti, da ta brutalna provokacija ni žela tistega sadu, kot so to želeli njeni inscenatorji.

Dva dni kasneje so poskusili s tretjo provokacijo. Naum Nakov, tajnik jugoslovanskega veleposlaništva in šef konzularnega oddelka

je srečal na ulici Stojana Kavadar-kova, ki ga je bolgarska državna varnost namestila pot špikerja pri oddajah šovjetskega radia. Nakov, ki je vedel, da je on tisti, ki kleveta Jugoslavijo, se mu je hotel umakniti na ulici, toda Kavardakov ga je ustavil in mu hotel podati roko. V tistem trenutku je pet ali šest agentov državne varnosti napadlo Nakova z revolverji. Ob tej priliki jim je uspelo, da so mu provokatorsko dali revolver v njegov žep. Ko se je hotel legitimirati kot diplomatska oseba, so ga začeli pretepati. Pri prvi preiskavi so «našli» pri njem revolver, pri drugi preiskavi pa listek, ki so ga v njegov žep vtaknili pri prvi preiskavi.

Kako je bil ta napad pripravljen, kaže dejstvo, da se je znašel

pri napadu z napadalci skupaj tudi načelnik protokola zunanjega ministrstva Bolgarije, ki je vpil: «Primitite ga, on spada samo v zapor».

Češkoslovaška se je do sedaj omejila samo na gnusno radijsko propagando, podporo jugoslovanskim izdajalcem v Pragi, z izgonom jugoslovanskih vajencev, provokacijo ob priliki jesenskega velesaja v Pragi in od novembra 1948 dalje s tem, da krši enostransko vse trgovinske sporazume z Jugoslavijo in je sedaj končno popolnoma onemogočila normalno trgovinsko zamenjavo med obema državama.

Madžarska dokazuje pravilnost resolucije Informacijskega urada s tem, da izživa na svoji meji z Jugoslavijo in pošilja preko nje vohune in provokatorje. To je jasno potrdil tudi novosadski proces. Ob-

toženci na tem procesu, ki so kot znano bili nekdanji člani hortijevskih fašističnih band in nekateri tudi imperialistični agenti, so povedali na tem procesu, da so za svoje delo v Jugoslaviji tudi dobivali direktive od članov madžarskega veleposlaništva v Beogradu. Sedaj se je jugoslovanska vlada odločila, da naprosi madžarsko vlado, da odpokliče te ljudi, ki so s svojim delom tudi delali proti pogodbi o prijateljstvu in sodelovanju, ki sta jo svečano podpisali obe državi.

V Albaniji je intelektualistična klika uspela z resolucijo Informacijskega urada v roki uresničiti svoje glavne težnje in likvidirati najboljše partijske funkcionarje proletarskega pokolenja. Pred kratkim so ustrelili Koči Džodzeja, organizacijskega sekretarja KP Albanije, podpredsednika vlade in notranjega ministra, organizatorja uničenja buržoaznih in veleposestniških bank ter najpomembnejšega organizatorja KP Albanije. Njegovi tovariši Vaske Koleci, Nuri Huta in Vasko Mitrovič so bili obsojeni na 15 let, Padi Hristo pa na 20 let.

Hodža je hotel izpodrinuti zaradi svoje ambicioznosti Koči Džodzeja že med narodno osvobodilno borbo z njegovega mesta. Sedaj je lahko hvaležen resoluciji Informacijskega urada, da se je z njo rešil ljudi, ki že od pričetka ustanovitve KP Albanije niso odobrvali njegovih sebičnih in vselej za partijo škodljivih postopkov. Pod krinko sojenja «trockističnim elementom, ki so se povezali Titovo kliko v Jugoslaviji in izvajali njeno kolonizatorsko politiko v Albaniji», so si sedanjim voditelji Albanije zagotovili s krvjo nedolžnih svoj obstoj v centralnem komitetu Komunistične partije Albanije.

Tovarna elektromotorjev — ena najmodernejših v Evropi

Podeželje se pripravljajo na volitve

Rezultati na tržaskih volitvah so odjeknili po vsem ozemlju. Visoko število glasov, ki so jih volivci oddali za italijanske stranke, so vsem resen opomin, da se morajo resnično demokratične in antifasistične skupine boriti, da v svojih občinah izvolijo v občinske uprave moške, ki bodo vse svoje sile zastarili v to, da se v naše slovenske vase ne bo več vrnili niti fašizem niti lažni volivci. Zato prinašamo poziv. Pertota S. kand. devinsko-nabrežinske občine, ki se obrača na vse občane, naj premislijo in izvršijo svojo dolžnost do delovnega ljudstva in do svojega naroda.

VOLIVCI IN VOLIVKE NABREŽINSKE OBČINE

Samo še nekaj dni nas loči od trenutka, ko se bomo znašli v glasovnici in svinčniku v roki na odmerjenem volišču, od damo svoj glas oni skupini, v katero imamo največje zaupanje, da se bo borila za gospodarske in politične pravice našega ljudstva na tem ozemlju. V tistem trenutku se moramo v prvi vrsti zavedati da smo Jugoslavi in da smo del onega naroda, ki se z vso vtrajnostjo bori za boljše življenje kot smo ga bili vajeni v preteklosti. Na volišču se moramo spomniti na junsko borbo jugoslovanskih narodov, s pomočjo katerih smo se osvobodili nacifasističnega jarma. Ponovilo bom besede tov. Klavdije Trošić iz Gropade: »Da se je naš narod

otresel 25 letne sužnosti, je moralo preči morje krvi naših najboljših sinov in hčera. In ona sveta kri nam je tudi v bodoče porok, da ne bomo nikdar več sužnji, da se bo znal naš narod braniti pred vsakim poizkusom utrhovanja, pa naj bi to prišlo od kakršne koli strani.

Volivna propaganda nas je pričela, da so vse italijanske stranke z Vidaličev skupino vred za revizijo mirovne pogodbe in za priključitev Trsta in vsega ozemlja k Italiji. Tega dejstva ne more nihče zanikati, ker je to žalostna resnica. Kakšne posledice ožimela taka priključitev, si lahko sami predstavljate!

Vse te skupine s slovensko demokratsko zvezo so polne sovražstva do nove Jugoslavije. Njih tasilski po polni laži, napadov, blestev na vse, kar je jugoslovanskega. V tej strahotni gonji prvič Vidaličeva razbijaška skupina. Poslušajoč se podle propagande so hoteli najprej, da bi naše ljudstvo zasvoščilo svojo domovino, zatrl v sebi narodno zavest, hoteli so zakriti v sreih ljudstva vsak spomin na herojsko borbo našega naroda in končno pripraviti naše ljudstvo do tega, da ne bi nasprovala priključitvi tega ozemlja k Italiji. Uspelo jim je pridobiti na svojo stran mlade ljudi, ki so se izsolali še za časa fašizma in katerim je beseda domovinska ljubezen nepoznana. Posrečilo se jim je pritegniti v svoj tabor nek starejših, nezavednih tovarštev in tovarišč. Tudi italijanski tovariši so se vpregli v voz Vidaličeve zgrešene politike. Da ne bi izgubili vere v svoje vidaličevske prepričanje, posedajo po več ur dnevno pri radijskih aparatih in se tolažijo z govori, oziroma s propagando raznih jugoslovanskih begunciev in čakajo, da bi prišlo do preobrata v Jugoslaviji. (Enako željo goje v svojih sreih pristaši SDZ). Pomilovanja vredni so eni in drugi in vsi, ki jim sledijo.

Vprašam vas, drage volivke in volivci, za katero kandidatsko listo bomo volili?

Morda za one ljudi okrog Vidaličeve skupine, ki se ponajša, da so komunisti (a niso), ki s pomočjo šolskih otrok motijo zborovanja Ljudske fronte, ki nastopajo proti fašizmu.

Vižovlje

Na zborovanju je tov. Hreščak Dušan pozval vse zavedne Slovence, naj glasujejo za Ljudsko fronto, ki edina dosledno vodi delovno ljudstvo v borbi proti imperializmu in reakciji. Tov. Hreščak je volivcem obrazložil program Ljudske fronte, opozoril jih je na nezakonitosti, tržaskih volitev, po katerih so volili tisoč in tisoč, ki ne živijo v Trstu, medtem ko mnogi tržaski demokrati niso mogli na volišča. To vse so spletke imperialistov in domače reakcije, da bi Tržasko ozemlje ne bilo več trdnjava demokracije na pragu Imperializma.

Col

Na zborovanju v Colu je poleg tov. Bolela in dr. Daneva, ki sta poslušalci obrazložila politični položaj ozemlja in podrobni volivni program Ljudske fronte za republiško območje, govoril tudi tov. Viližin, ki je podal sliko življenja beneških Slovencev pod Italijo, kjer jim odrekajo najosnovnejše narodnostne, politične in gospodarske pravice ter naslikal tudi splošni položaj delavstva v Italiji.

BOLCIC JOSIP
kandidat dolinske občine

RACMAN JOSIP
kandidat dolinske občine

KOJANCIC-ZERJAL ANA
kandidatka dolinske občine

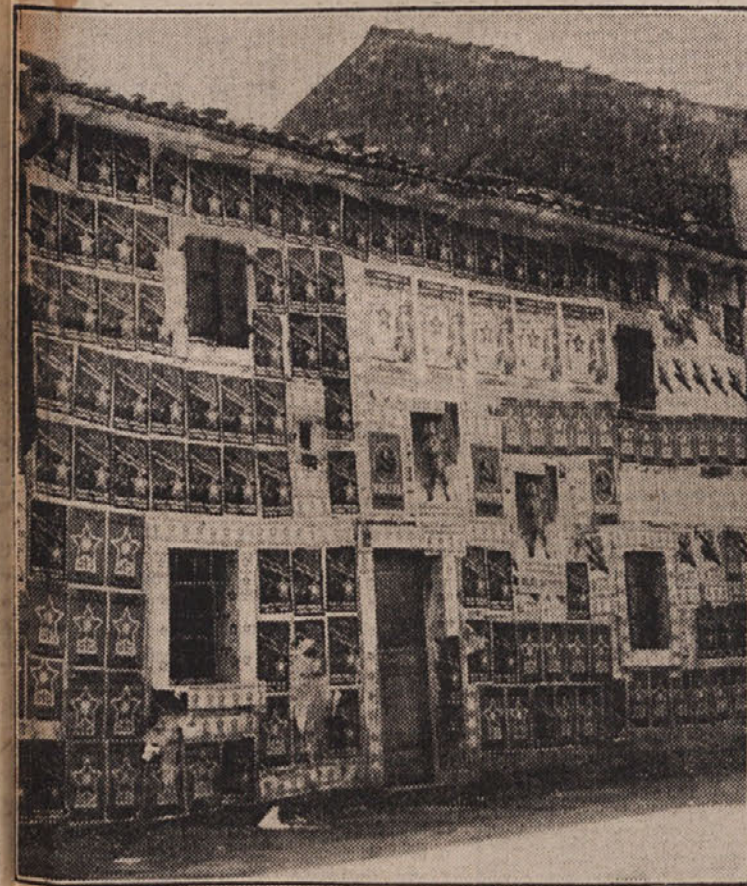

STRAJN IVAN
kandidat dolinske občine

daljeveci. Razlika med njimi je samo ta, da se vidaličevci naslanjajo na Italijo, medtem ko se oni naslanjajo na Ameriko.

Kandidatna lista »Klasa« pomaga razbijati enotnost Slovencev nabrežinske občine. O italijanskem bloku sploh ne govorimo, čeprav vem, da bi tudi kateri zapeljane slovenskega rodu volili to listo.

Slovenski in italijanski demokratski volivci, ki jim je še vedno v spominu herojska borba naših narodov in borba tržaskih delavcev za osvoboditev Trsta, vsi oni, ki so bili skozi 25 let preganjani od nacifasizma, vsi bivši partizanski borci in aktivisti, vsi starši, ki jim je bodočnost njihovih otrok prva skrb, matere, očete in žene padlih borcev, ki ne verujejo lažem o Jugoslaviji ter vsi oni, ki ne želijo, da bi to ozemlje bilo priključeno k Italiji, bodo glasovali za Ljudsko fronto, ki je edina prava naslednica Osvobodilne fronte našega naroda na tem ozemlju. Volivke in volivci! Ko boste z glasovnico in svinčnikom v roki na volišču, ne pomisljajte se, prečrtajte znak Ljudske fronte! Vsako glasovanje v prid sovražnikom naše domovine pomeni izdajstvo najhujše vrste.

PRED VOLITVANC

Gospodarski položaj tržaskih Slovencev v času zadnjih volitev

V zadnji številki smo podali pregled naših kulturnih in fizikalnih ustanov ob času zadnjih občinskih volitev v Trstu, da tako osvežimo spomin na ono, kar nam je vzelo četrt stoletja trajajoča epizoda italijanske vladavine v Trstu. Danes naj sledi podoben pregled naših tedanjih gospodarskih organizacij in ustanov. Dasi je tak pregled na videz suhoparen, ker navaša samo imena in številke, je vendar za pazljivejšega čitatelja silno poučen, kajli iz njega lahko razbere, kako je moral naš človek z največjim trdom in naporom orati grudo, iz katere je meč drug svetovno vojno tako bujno poglano narodno osvobodilno gibanje. Ves razvoj gospodarskega življenja in udeleževanja tržaskih Slovencev je značilen za mali narod in značilen tudi za delavski in kmetijski proletarijat. Narodno prebujenje tržaskih Slovencev je bilo tesno povezano z gospodarsko in socialno osamosvojitvijo. To področje je še vedno premalo proučeno in žetelj bi bilo, da bi se kdo izmed mlajših lotil tega zanimivega in gotovo tudi hvaležnega dela.

V skladu z zgornjo karakterizacijo gospodarskega življenja tržaskih Slovencev je dejstvo, da je bilo to življenje prvenstveno zgrajeno na združarski osnovi ali po tedaj veljavnem družstvenem zakonu.

Najstarejši gospodarski ustanovi sta bili »Gospodarsko društvo« v Skedenju in »Obirniško društvo« v Barkovljah, ustanovljeni leta 1880, oziroma l. 1882. Po svojem značaju sta bili oba združja nekaka zmes prekupčevalne konzumne in kreditne združbe.

Prva samokreditna združba je bila »Tržaska posojilnica in hranilnica« v našem mestu, ustanovljena leta 1893. Ta je s časom postala središče ne samo gospodarskega, temveč vsega življenja tržaskih Slovencev, kajti ona je postavila »Tržasko« narodno doma, kjer so imela sedež vse važnejše zadnje omenjene kulturne ustanove: gledališče, Orlatnica, Glasbeni Matice, nekaj časa tudi Sokol in razne druge ustanove. Gospodarske je bila tako močna, da je lahko prebolela celo požig Narodnega doma leta 1920, in je preživela vse ostale gospodarske ustanove. V avgusta 1940

so fašistične oblasti razpustile načelni in nadzorni odbor (ki pa tedaj ni bil več izključno slovenski, temveč prisilno za narodno imešan) in so Tržasko posojilnico in hranilnico zliili s tržasko »Casso di risparmio«, ki je od tedaj delovala v slabih vodah, da bi ji tako dali nove življenjske sile.

Druge važna kreditna združba je bila »Trgovsko - obrtna združba« (1906), ki je skrbela predvsem za kredit slovenskim malim trgovcem in obrtnikom. Skupno s »Tržasko posojilnico in hranilnico« in »Jadransko banko«, ki je od tedaj delovala v slabih vodah, da bi ji tako dali nove življenjske sile.

Druge smo kreditne združbe na Tržaskem so bile: »Ljudska posojilnica in hranilnica« v mestu (1906), »Proseško-kontovaleška posojilnica in hranilnica« v Proseku (1906), »Hranilnica in posojilnica« v Trebbah (1907), »Posojilnica in hranilnica na Opčinah« (1908), »Hranilnica in posojilnica« v Sv. Križu (1908), »Narodna posojilnica in hranilnica« v mestu (1911) in »Hrvaška centralna štedilnica« v Trstu (1909).

Med kreditne zavode moramo šteti tudi »Splošno hranilnico«, ki je bila ustanovljena leta 1912 kot pušljarstvo varen zavod, kamor so se nalagali denar sirot in podobno, ki se je do tedaj zbiral v narodno zagriženi italijanski »Cassa di risparmio«.

Leta 1907 se je ustanovila »Zaščitna zveza« v Trstu, in sicer kot društvo. Do konca prve svetovne vojne je omejevala svoje delovanje samo na tržasko ozemlje. Po vojni pa se je spremenila l. 1921 v združbo in je raztegnila svoje delovanje na vso Juljsko krajino. Ko so jo fašistične oblasti razpustile v februarju 1929, je šlela okoli 140 članov iz tega združja na večje delu kreditnih. Razpu-

stili pa so jo zato, da bi nato tem lažje razpustili pri njej včlanjene zavode ali se jih polastili.

Poleg te omenjenih združb v Barkovljah in Skedenju sta bili zmešanega značaja še »Konzumno in posojilno društvo« na Opčinah (1900) in »Gospodarsko posojilno in konzumno društvo« v Bazovici (1909).

Mnogo združb je bilo prekupčevalnih ali, kakor so se same imenovale, konzumnih. Največ so se ustanovile z namenom, da nudijo članom zbirališče, kjer imajo na razpolago dvorano za prireditve in za zborovanja. Navadno so bili takšni prostori zdru-

ženi z gostilno, kjer so točili vino članov. V to skupino spadajo sledeče združbe: »Konzumno društvo« v Rojani (1891), »Gospodarsko društvo« na Frdenju pri Sv. Ivanu (1891), »Gospodarsko društvo, Narodni Dom« pri Sv. Ivanu (1895), »Obirniško društvo« pri Sv. Mariji Magdaleni Spodnji (1887), »Konzumno in gospodarsko društvo« v Sv. Križu (1897), »Delavsko konzumno društvo« pri Sv. Jakobu (1898), »Konzumno društvo« v Lonjerju (1898), »Gospodarsko društvo« na Kontovlu (1900), »Konzumno društvo« pri Sv. Mariji Magdaleni Spodnji (1903), »Gospodarsko društvo« pri Sv. Mariji Magdaleni Zgornji (1903), »Gospodarsko društvo« v Rojani (1904), »Gospodarsko društvo« v Trebbah (1904), »Konzumno društvo« v Banah (1905), »Gospodarsko društvo« na Proseku (1905), »Obirniško konzumno društvo« pri Sv. Ivanu (1905), »Slovensko delavsko obrtniško, konzumno in gospodarsko društvo, Jadran« pri Sv. Jakobu (1906), »Gospodarsko društvo« v Vrdelu (1907) in »Gospodarsko in konzumno društvo« v Rocolu (1908).

Produktivni združbi sta bili samo dve: »Tiskarna Edinosti« v

Trstu (1904) in »Ribiška združba« v Sv. Križu (1908).

Poleg teh sta obstajali še dve nabavljajni združbi: »Prva morsk nabavljajna združba za nabavljanje gostilniških potrebščin« v Trstu (1910) in »Gospodarsko in vinarstvo društvo« v Sv. Križu (1908) ter ena stavbna združba: »Obšokoristna stavbna in stanovanjska združba, Naš doma« v Bazovici (1909).

Po imenu »združbe«, po svojem ustroju pa urejene po družstvenem zakonu so bile »Združbe upravičljivih posestnikov«. Take združbe so bile na Opčinah (1905), v Bazovici (1908), Gropa-

di (1909), na Proseku (1910) in na Kontovlu (1913). Njihm so rodna je bila »Gozdarska združba« v Padričah (1902).

Za kmetijsko je skrbela »Tržaska kmetijska družba« v Trstu (1894) in njena podružnica na Opčinah (1896). »Kmetijska združba« je nastala šele po prvi svetovni vojni leta 1919. Slovenski kmetje iz tržskega ozemlja so se posluževali tudi »Kmetijskega oddelka«, ki so ga imele »Delavske združbe«.

Po družstvenem zakonu so poslovala tudi »Zavarovalnice goveje živine«, in sicer v Lonjerju (1898), Sv. Križu (1898), na Opčinah (1899), v Bazovici (1899), Trebbah (1904), Skedenju (1905) in na Proseku.

Na Tržaskem ozemlju je bilo tudi več pogrebniških društev, t. j. društev, ki so plačevala pogrebne stroške ob smrti katerega člana ali njegovih sorodnikov. Takih društev je bilo dvajset: v Rocolu že od leta 1854, na Vrdelu (1869), v Barkovljah (1872), pri Sv. Mariji Magdaleni Spodnji (1887), na Opčinah (1890), v Rojani (1891), Lonjerju (1893), na Proseku (1897), pri Sv. Ivanu (1900), pri Sv. Jakobu (1904), na Kontovlu (1905) in v Bazovici (1909).

Bojniški blagajni sta bili, kakor smo že omenili v članku o kulturnih društvih, dve, in sicer obe že iz leta 1881: »Delavsko podporno društvo« in »Tržasko podporno in bralno društvo«.

Za pomoč srednješolcem in visokošolcem je skrbelo »Dijaško podporno društvo« v Trstu (1904). »Zavod Sv. Nikolaja«, ki je bil ustanovljen že leta 1898, pa je nudil zavetilišče brezposelnim slovenskim dekletom.

Iz tega kratkega in čisto statičnega pregleda si je lahko ustvarilo sodbo, kako se je naše ljudstvo na Tržaskem od začetka narodnega prebujenja, ki je sledilo letu 1848, do izbruha prve svetovne vojne z lastnimi silami brez kakršne koli tuje pomoči skušalo gospodarsko in s tem tudi politično osamosvojitvijo in v tem svojem stremeljenju tudi uspelo. Seveda ni bilo vse rožnato. Zgodovinar, ki bo podrobneje proučeval ta razvoj, bo odkril marsikatero pomanjkljivost in tudi razne pogrške, ki so se »viri«. Morda bo pogršel tudi pravega sistema in tesnejše povezave, verjetno še prej povsem popolne jasnosti v načrtu in pogledu na bodočnost. Toda priznati bo moral, da je obstajala trdna volja in da se je ta volja tudi z uspehom udeleževala v pozitivnem delu.

S tokom časa in z novimi življenjskimi prilikami so se seveda porajale nove potrebe. Dotedanji gospodarski okvir je postal preozek. Treba je bilo iskati novih gospodarskih področij in novih gospodarskih sredstev. Zato se je v zadnjem desetletju pred prvo svetovno vojno ustanovila v Trstu prva naša banka, »Jadranska banka«. Skoro istočasno je odprla v Trstu svojo podružnico »Ljubljanska kreditna banka«. Nedvomno velike koristi za slovenski živelj, i v gospodarskem i v narodnem pogledu sta postali nova, ustanovljeni podružnici dveh velikih čeških denarnih zavodov, »Živnostenske banke« in »Orednje banke čeških hranilnic«. Kot zaključek naj omenimo še, da je tedaj v Trstu poslovala tudi podružnica hrvaške zavarovalnice »Croatica«.

Pravo čudo. Katakombam podobni hodniki polni sodov so razpelani daleč na vse strani. Velikanski sodovi, ki držijo tudi po 150-200 hl ne manj. Betonске cisterne obložene v notranjosti s steklenimi ploščicami so pravo čudo. Tu sta nam to, tehnični razmetelj in pa vinarški strokovnjak govorila o kletarjenju in o ravnanju z vinom. Pogostili so nas kajpada tudi z raznimi odličnimi vrstami vina, od katerih je bil vinski razling, s katerim so nam postregli nazadnje, po meniju useh, najboljši. Po izvrstni večerji smo trudni legli spat.

Druzi dan, to je v nedeljo, nas je avtobus zapeljal na novoizgrajeno hidrocentralo, ki je par km oddaljena od Maribora. Velikanski agregat je pričel obratovati lanske leto ob priliki V. kongresa KPJ. V delu sta pa še dva taka velikana, ki bosta v določenem času tudi dograjena.

To je pravo čudo tehnike in predvsem neumorne volje delovnega ljudstva, ki ima samo en cilj: izgradnjo socializma. Zahvalili smo se obratovodji, ki nas je vodil križem krašem po tej ogromni električni centrali in odšli nato na bližnji Mariborski otok, ki leži sredi struge Drave. V sredi tega otoka so prekrasno kopališče, restavracija in kabine ter krog in krog mehka trava in gozd za one, ki ne ljubijo sonca. Pili smo domače pivo, posedeli malo in nato odšli zopet na prejšnjo. Popoldne je bil ogled vinarске sole, kjer se vzgajajo novi kadri kletarjev in združarjev. Vse je lepo urejeno kakor znanjamo v Sloveniji. Zvečer so nekateri odšli v kino, drugi v gledališče in tako je minil drugi dan. V ponedeljek zjutraj nas je čakalo novo presenečenje. Splošna razstava domačin izdelkov v »Križu« dvorani FD Pelet Tu so bili razstavljeni vsi izdelki domačega izzora in predvsem taki, ki so se do nedavno uvažali z črni grigi držav. Težko bi bilo popisati vse to in tudi prostora bi zmanjkalo. Poleg te je bila v prejem nadstropju tudi protituberkulozna razstava. Blíž se je čas našega odhoda. Treba je bilo pohiteti. Tovaršiša Simčič in Mozetič sta bila ves čas neumorna in njuna zasluga je bila, da je bilo vsakomur vse jasno. Poslovili smo se od novih znancev, ustopili v vlak in vzklikali krepki zdravcu lepeemu Mariboru. Do Ljubljane smo obujali spomine na vse in še bolj utrdili v nas vero, da koraka ta narod skupno z drugimi narodi Jugoslavije krepko v socializem ne mené se za vse klenote, pa naj pridejo od koder koli. V Ljubljani smo se ustavili še za nekaj ur, kar smo seveda pravi pridno izkoristili. Vsakdo je hotel, kot se spodobi, videti Ljubljano tudi od zgoraj in zato smo se vsi podali na nebotičnik, odkoder smo občudovali osrčje naše lepe Slovenije in bili ponosni, da smo tudi mi pripadniki tega sicer malega a čilavega naroda, ki se mu že svite na obzorju lepša bodočnost.

V Trst smo prispeli v torek v zgodnjih urah, se poslovili in avtobus je odpeljal proti Skofljani v Planje.

MILAN PERTOT

Samotorca

Tov. Uknar Anton je volivcem in volivkam obrazložil program in pomen Ljudske fronte, razjasnil jim je izdajalsko politiko Vidaliča, ki vodi Tržasko ozemlje v naročje Italiji in s tem ogroža delovno ljudstvo Trsta in okolice: govoril jim je tudi o klevetniški gonji Informbiroja proti socialistični Jugoslaviji in pozval vse, naj volijo za Ljudsko fronto, ki ščiti delavstvo Trsta in kmeti tržasko okolice. Kot zaključek naj omenimo še, da je tedaj v Trstu poslovala tudi podružnica hrvaške zavarovalnice »Croatica«.

ČUVAJ ZDRAVJE SVOJEGA OTROKA

Nadaljevanje iz prejšnje številke

Otroka kontroliraj in ne pusti ga, da odhaja z umazanimi rokami in predolgimi črnimi nohti v šolo. Najrazličnejša nesnaga se tam nabira in povzroča, če jo prenese v usta, neprijetna pa tudi nevarna in nalezljiva obolenja. Silnavka, razne črevesne bolezni, med njimi griza in trebušni legar se lahko prenašajo na ta način. Da ne omenjam glist, ki tako rade gostujejo v otroškem telesu. Privadi ga k dnevnemu čiščenju nohtov s topim nohtnikom in okroglega prirezovanja po potrebi. Vraža da bo kraje če mu nohte ostrižeš je smešna. Zato ne pomišljaj tega storiti tudi pri dojenčku! Nohte na nogah je treba prirezovati ravno, da se njih robovi ne vraščajo v kožo in povzročajo bolečine.

Lepo skrtučeni ali vsaj počesani lasje so znak dobre nege otroka. Striži lasje in jih umivaj, kadar je potrebno. Ne žaluj za dolgimi z lasnicami spetimi kodrčki fantička, ki mu dajejo videz nežnega dekletca. Vzgaaj in oblači otroka starosti in spolu primerno! Izogibaj se pokrival, ki za branjujejo lasišču dostop svetlobe in zraka ter debelih toplih vratnih rut. Bolezni, ki se jim hočeš na ta način izogniti, se bodo javljale celo pogosteje (angina, nahod, kašelj).

Primerne obutev utrjuje zdravje nog. Pretesne ali prekratke nogavice ali čevlji rade izmaličijo njih obliko. Koliko manj raznih žuljev, kurjih oces, kostnih odebelin in drugih žalostnih posledic neprimerne obutev bi bilo, če bi matere posvečevale temu večjo skrb. Kupuj otroku predvsem sandale in polčevlje, v katerih se noga dobro zrači. Visoke čevlje naj nosi deca le v slabem in mrzlem vremenu. Izogibaj se šiljastih čevljev, visokih pet, trdih podplatov in neprožnega usnja! Poleti pusti otroka, da se bos naskake po neravnih tleh dvorišča, vrta ali travnika. Okrepil si bo nožne mišice in vezi v sklepih in ne bo se ti treba bati ploskih nog v mladosti.

Oblači otroka preprosto, čisto in letnemu času primerno! Uporabljal je pralno blago. Po možnosti bele barve, da hitreje opaziš, kdaj ga je treba izmenjati. Ne obesi na otroka vse njegove garderobe ob prvem pritisku mraza. Počutil se bo kakor neroden medvedek, tudi topleje mu ne bo, ker mu tesno se prilagajajo oblačila ovirajo normalni krvni tok. Med telesom in oblačilom mora vedno biti plast zraka, ki toploto zadržuje.

Ne oklevaj poleti izpostaviti sončni kopeli Adamčke in Eve. Večje sramežljivke pa opremi s kratkimi hlačkami.

Srajčke, jopice, nogavčke so v vročem poletnem času otroku je v breme. Obležijo naj jih le zjutraj in zvečer, ko je hladno.

Ne uporabljaj družinskega robca za brisanje nosov. S tem prenašaš nahod in še druge bolezni. Tudi tvoj predpisnik ni za to primeren. Lasten robček je otroku v veselje, a tudi nujno potreben.

Ne zanemari nege zobovja! Zobje niso človeku le v okras, temveč jih imamo za to, da z njimi trgamo in žvečimo hrano. Slabo, pomanjkljivo zobovje je vzrok nakaznostim lica, otežkočeni govorici, neprijetnemu duhu iz ust, najrazličnejšim ustnim in prebavnim boleznim. Dvakrat nam narava zobovje podari, tretjič si ga moramo z bolečinami in denarjem kupiti pri zdravniku. Vadi dete, da si redno čisti zobe, čim ima dopolnjeno mlečno zobovje (20 zob). Pojdi z dobrim zgledom naprej. Otroku ne primanjkuje talenta posnemanja, uspeh je zagotovljen. Šetka in čišča naj bosta izključno njegova last. Starejši naj uporabljajo zobni prašek in primerno pasto. Krepko žvečenje zobovje krepi. Ne pozabi tega! Daj otroku grobega črnega kruha, ki ne sme biti preveč svež. Temeljiteje bo čistil zobovje od zobnih sredstev. Uživanje surove hrane, korenja, redkve, kolerabe bo učinek okrepilo. Čim opaziš začetek zobne gnilobe, spoznaš ga po temni lisi, se obrni na strokovnjaka. Ne zanašaj se na učinkovitost toplih obkladkov, žganja in aspirina, ko se oglasijo v zobu kovački, ki spravijo

tvojega miljenčka v slabo voljo in jok. Bolečine bodo sicer ponehale, obstaja pa nevarnost, da se mu kasneje kdaj sredi najboljšega teka zob zruši in izpade.

Vzgaaj otroka k čistoči rok! Kar se Janezek nauči, to Janez zna. Umivanje je nujno po opravljeni potrebi, pred jedjo ter po vsakem umazanem delu ali igri. Prihranila si boš marsikatero uro skrbi ob postelji bolnika.

Konec prihodnjč
SZILLAGYI ZDENKA

DA BOSTE LEPŠE

Lepe rdeče zrele češnje imajo sok, ki zelo ugodno vpliva na polt, zato si bomo z njim namazale lica.

Prav čudovito sredstvo za nego polti dobimo, če stlačimo štiri do pet zdravih jagod ter jim dodamo dve kapljici kolonske vode in pet kapljic limoninega soka. Seveda si namažemo s to zmesjo obraz potem, ko smo si ga temeljito umile in je koža še nekoliko vlažna. Oblogo obdržimo na obrazu kake pol ure; če to ponavljamo vsak dan, nam bodo izginile vse črne pike.

Tudi pege bomo odstranili, če si jih namažemo z rdečimi jagodami, katerim dodamo kavno žličko 25 odst. vodikovega superoksida.

Vzemi eno do dve žlici mleka, zamešaj vanj štiri rdeče jagode in si namaži obraz, čez nekaj časa pa si ga operi z mlačno vodo.

Tudi sok svežih mandelj nam polepša polt.

Sadje ni samo zunanje zdravilo za polt, temveč tudi notranje. Tako se ti bo polepšala polt, če boš vsako jutro na tešče petnajst dni zaporedoma izpila sok treh pomaranč.

NASVETI

CESNJEVA JUHA

Cešnjam odvezamemo najprej košice, nato jih denemo kuhat brez vode na šibak ogenj. Ko se izloči precej soka, dodamo sladkor in kuhamo dalje na močnejšem ognju; košček limone ali malo cimeta močno izboljša okus. Nato razrežemo kruh na precej debele reznje, ga malo pocvremo, na maslu, denemo v skledo in polijemo s češnjam.

CESNJE Z RIŽEM

Kuhaj riž na mleku — koliko, določi sama — Ko je kuhan, ga potresi s sladkorjem, in mu dodaj limonine ali pomarančne lupine. Posebej skuhaj črne češnje in posladkaj jih. Riž naloži nato v okroglo posodo, tako da pustiš v sredini prostor, v katerega zlijesh češnje. Jej toplo!

PRVOVROTNA SLASCICA

Na tri četrt litra mleka deni 100 gr sladkorja, malo limonine lupi-

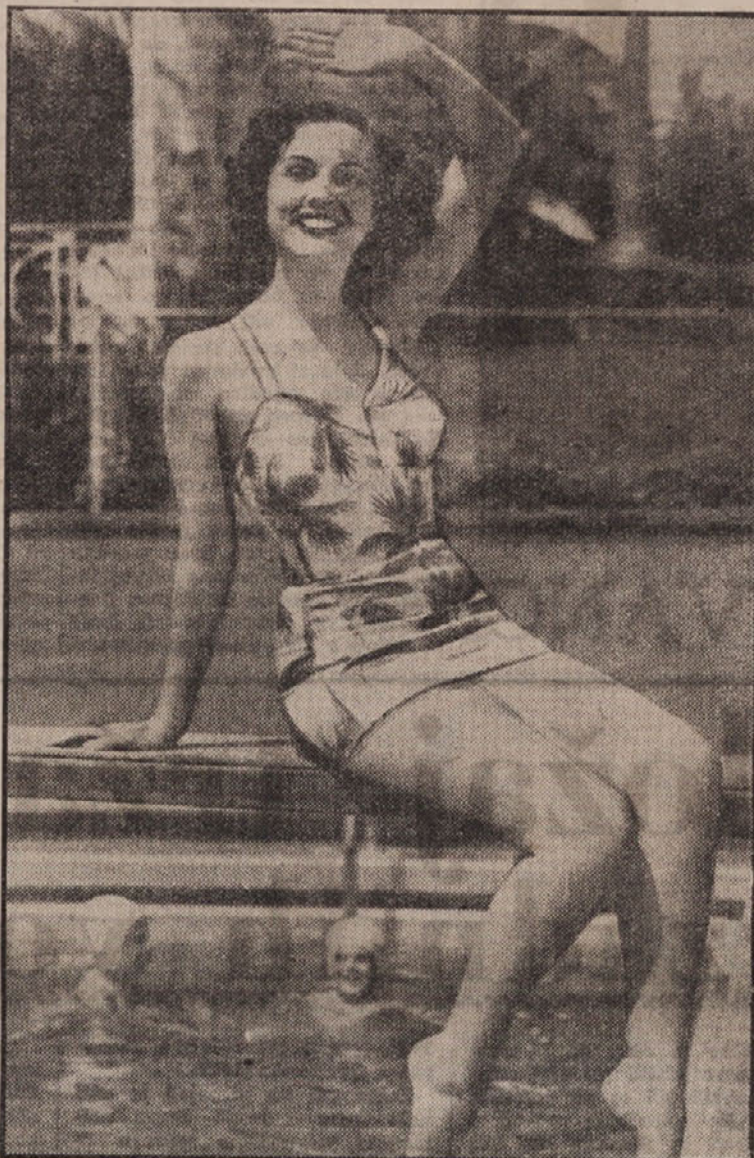
Kratki nasveti

Madeže češnj odstranimo iz pralnega blaga, če ga pomakamo tako dolgo v vrelo vodo, da izgine.

Grozdijski sok, ki ga izplješ na tešče pa zelo koristi bolnim na jetrih; če ste v obraz blede in upadle, pijte dvajset dni grozdijski sok in dobile boste najlepši polt.

Suhe slive so zelo dobro sredstvo zoper lenivost črevesja. Deni zvečer štiri do pet sliv v kozarec z vodo in zjutraj izpij vodo. Slive pa dobro prežveči. Kakor slive uporabljaj lahko tudi suhe fige.

M O D A

Letos prevladujejo kopalne obleke, kakršno vidimo na sliki, s kratkim krilcem in hlačkami

ZRCALA v stanovanju

Zrcala lahko močno spremenijo stanovanje, zato je zelo važno, kako jih namestimo. V sprejemnici visi zrcalo navadno nad kaminom; še lepše je, če ga obesimo v kot nad kako mizico, na kateri stoji porcelanasta posoda ali vaza. Najbolj spada zrcalo v kot nasproti vhodu. Obednici da zrcalo svetlobo in zračnost, kar pomaga k dobri volji in teku. Najbolje je, da obesimo zrcalo na isto steno kot so okna, da se svetloba odbija in pada na mrtvo steno.

V spalnici pa nikdar ne obešajmo zrcala nasproti postelji, ker se nam bo svetloba odbijala naravnost v oči. Popolnoma bo temna in majhna kopalnica spremenila svoj videz, če okrasimo stranske stene z dolgim zrcalom. Tudi vrata kopalnice ali slačilnice naj imajo zrcalo. Zelo pridobijo z zrcalom ozki in temni hodniki; obesimo pa zrcalo bolj nizko, da se bo v njem lahko pogledal vsakdo preden vstopi v sobo, ali si nadene klobuk, obleče plašč itd.

Ali veš, da...

...z jajčnim beljakom izborna lepimo etikete na steklene posode.
...z vodo in limoninim sokom lepo odstranimo madeže, ki so jih pustile muhe na šipah in zrcalnih.
...skarjice za nohte dovolj nabrušiš, če razrežeš z njimi košček finega steklenega papirja.
...odstraniš črnikaste madeže na srebrnem priboru, če jih čistiš s krpo, namočeno v amoniak.
...bele svilene obleke ne bodo porumenele, če jih sušimo v senci in nato zlikamo z vročim likalnikom preko čiste krpe.
...se ti mleko zdaj, ko je vroče, ne sesiri, če vržeš vanj nekoliko bikarbonata.

Lilije

Mesec junij je mesec v znamenju lilij. Samo poglej jih na cvetličnem trgu, ves trg opojno diši in vrtovi vsi v prijetnem vonju lilij, posebno zjutraj in zvečer. Prelepi junij, junijske noč na vrtu opojen vonj lilij, petje slavčkov, pod tabo naše sinje morje in na njem lučka pri lučki ribiških čolnov.

Bela lilija je doma iz Sirije in Palestine. Od tam si jo je človeštvo presadilo v svoje vrtove in dandanes jih pozna ves svet. V zemlji ima čebulico, zgrajeno iz listkov, visoko steblo, polno listkov, na vrhu pa razcvetlje zvončastih cvetov iz šestih belih listov.

Toda pri nas ne poznano samo bele lilije, na naših gmašnjah in gozdovih cveto še druge lilije, nič manj lepe kot bele lilije. Nekateri sicer trde, da Trst ne spada k zaletju, marveč k materi Italiji, toda v okolici Trsta in na našem Krasu cvete čudovito lepa lilija, ki je tako značilna za slovensko zemljo, da so jo že v prejšnjih časih, ko še niso poznali nas pod imenom Slovinci, temveč le Kranjci, krstili tuji znanstveniki za kranjsko lilijo.

To je ona lilija, ki jo vidimo pri nas divje rastočo ognjeno-rdeče barve. Ta lilija raste pretežno na slovenski zemlji, na apalcu, v višini 220 do 2300 m in torej tudi na našem Tržaškem ozemlju.

Pri nas raste tudi še lilija, ki je znana pod imenom zlati klobuk. Ta lilija ima za seboj cel roman. Tudi ta raste predvsem v hribovitih svetih. Stari narodi so ji pravili martagon, to bi se po naše reklo, lilija, ki je rodila Marsa. Mars je bil bog vojne; torej iz nje je nastal bog, ki je prvi napravil vojno, torej prvi vojni hujskač. Dandanes bi bila lahko ta lilija znamenje vojnih hujskačev.

To lilijo so tudi zelo uporabljali za zdravilo. Vsi vemo, kako so otroci sitni, ko delajo prve zobke. Da bi manj sitnari, so včasih obešali takim otrokom okoli vratu rožni venec iz teh lilij; baje je pomagalo. Tudi so jo svetovali tistim, ki so trpeli na zlati žili ali hemeroidih, toda to še ni vse. Pred nekaj stoletji je zelo cvetela veda alkimija, to je ona veda, ki je imela za cilj spreminiti s posebno snovjo vsako stvar v zlato. Alkimisti so verovali, da ima ta lilija posebno moč izpreminjati snovi v zlato in zlato je bila pri njih v posebnih čislili.

Toda s tem se nismo končali. Pri nas je doma še trstonošna lilija; eno leto jih je več, drugo manj, v razcvetju je eden do pet cvetov, ki so brez vonja svetlo do temno-rdeči. Cvet je na široko odprt, ne kot cvet bele lilije, ki je stisnjen; tu stoje cvetni listi široko narazen in tudi ti so znotraj pikčasti.

To bi bile naše lilije, te imajo pri nas nekako domovinsko pravičico, dasi jih je še polno različnih. Človeku so ljube prijateljice in kdor ima le količkaj vrtička, skuša imeti v njem sedaj v tem mesecu lilije, vsi tisti pa, ki svojega vrta nimamo, jih imamo v naših sobah, da poživiljo naše mračne tržaške sobe in pričarajo sledove vrtov in sončne narave v naše mestno življenje.

T. P.

JABOLČNI ZAVIJAČ

Crv zavijača vrta rove po jabolku

Odrasla samica zavijača

še ne pozna nobenega zdravila ali sredstva, ki bi uničilo ličinke, ko potujejo v telesu goveda. Edini zanesljiv način zatiranja ogrčavosti je uničevanje obadovih ličink, ko se pojavijo pod kožo. Ličinke, ki še niso dozorele in ki še niso pregrizle kože, lahko uničimo s ščetkanjem (masažo). Govedo je treba večkrat dnevno dobro ščetkati po hrbtu, ledjih in križu v vseh smereh. Dlake prej zmocimo z milnico ali s slano vodo, kar olajša uspešno ščetkanje. Tako prizadete nedozorele ličinke poginejo in oteklina končno izgine.

Podkožne ogrce, ki imajo na svojem hrbtu že omenjene 4 do 7 mm široke luknjice v koži, pa odpravljamo drugače.

Dozorevajoče in že dozorele ličinke govejega obada, ki so že pregrizle kožo, da lahko skozi njo dihaajo in zapustijo govedo, je mogoče zanesljivo uničiti na ta način, da mazemo podkožne ogrce s kemičnimi sredstvi ali mehanično iztisakamo ličinke iz podkožnih oteklin ter jih sežigamo!

Od mnogih doslej preizkušenih sredstev so pokazali najboljši uspehe praški in tekočine, ki vsebujejo izvlečke raznih tropskih rastlin. Vendar nam taka sredstva trenutno še niso dosegljiva.

Drugi način, ki ni nič manj učinkovit in je zelo uspešen, je mehanično iztiskanje obadovih ličink. Naši živinorejci ga že precej dobro poznajo in se ga poslužujejo z uspehom. Ličinko iztisemo iz podkožne oteklina najlaže in praviloma tako, da kožo okrog luknjice dobro raztegemo. To velja zlasti za zrele ličinke, ki kar izletijo skozi tako razširjene luknjice. Pripomniti je treba, da oteklina ne smemo stiskati, ker bi se sicer utegnola ličinka zmekniti in bi njen sok nevarno vplival in škodil zdravju goveda.

Mehanično odstranjanje ličinke lahko tudi s posebno iglo ali kvačko in prijemalko ali pinceto. Na ta način lahko odstranjujemo iz oteklin ne samo dozorele, temveč tudi še nedozorele ličinke. S kvačko, ki jo potisnemo v odprtino, ne globlje kot največ 1 1/2 cm, potegnemo zadnji kraj ličinke iz luknjice in ličinko potem izvlečemo s prijemalko ali s prsti.

Ze letos naj naši živinorejci pristopijo k zatiranju govejega obada in naj ga zatirajo na najenostavnejši način, to je z roko. Važno in bistveno za uspeh je, da popolnoma odstranimo vse obadove ličinke z vseh ogrčastih goved in jih sežigamo. Pri tem delu pa morajo sodelovati prav vsi živinorejci, ker le na ta način bomo mogli omejiti in končno tudi odpraviti ogrčavost goved, ki povzroča naši živinoreji tako občutno škodo!

uporabi natege, zlasti pa črevesa. Večkrat rabimo eno in isto natego za kis ali pa za bolno vino, nikakor pa za zdrava vina, ne da bi jo prej oprali z gorko vodo.

6. Sodi morajo biti čisti tudi od zunaj, klet večkrat zažveplamo s tem, da zažgemo na sredi kleti pest žvepla.

Včasih se pokvari vino kljub še tako skrbnemu ravnanju. Tedaj je vzrok kakovost vina; manjka mu navadno zadostna količina alkohola ali pa tudi kisline in včasih česlovine.

Te tri snovi so v prvi vrsti potrebne, da se vino ohrani. Zato je razumljivo, da so šibka vina, ki vsebujejo malo alkohola, zelo podvržena raznim boleznim. Ker pa zakon ne dovoljuje, da pojačamo vina z alkoholom, se moramo, če je to potrebno, zadovoljiti z dodatkom kisline, bodisi vinske ali citronove. Teh dveh kislin smemo rabiti do 100 g na hl. Česlovine, če je potrebna, zadostuje 10 do 15 gramov na hl vina.

Zelo dobro preprečujejo vinske bolezni razne žveplene soli, bodisi metabisulfit ali pa čisti kalcijev sulfit. Zadnji je boljši, ker počasi in dolgo deluje. Obeh snovi potrebujemo 7 do 12 gramov na hl. Metabisulfit združimo in ga v vrečko zavitega obesimo v sod, kalcijev sulfit pa pomešamo prej v manjši količini vina, ki ga potem dodamo vinu. Vina ni potrebno pomešati,

po deblih neke vrste pasti (zavetišča), kamor se skrijejo gosenice, ko zapuste plodove. Pest slame, lesne volne ali pasove iz cunj, valovitega papirja namočenega v naftolu privežemo okoli debla v polovici meseca junija. V ta skrivališča se radi skrijejo črvi, da bi se zabubili. Take pasove moramo vsakih 15 dni pregledati, jih uničiti ter zamenjati. Valovitega papirja, namočenega v naftolu, ni potrebno menjati. V mesecu januarju pa vsa ta skrivališča odstranimo in zažgemo.

3. Zimsko strganje (snaženje) debel in vej ter škropljenje s preparati na osnovi katrana ali petroleja in sulfurov, s katerimi se pokonča mnogo gosenic.

4. Škropljenje z insekticidi takoj po odvetenju, in sicer takrat, ko dosežejo sadeži velikost oreha (v polovici maja). Ker se pa črvički ležejo postopoma in se hkrati tudi večja površina sadežev, je potrebno škropljenje ponoviti dva do tri-

krat, in to v presledkih vsakih 10 dni.

Proti koncu julija, za pozne vrste pa prve dni avgusta, izvršimo še eno škropljenje s 1/2 odst. raztopino svinčene arzeniate v prahu ali pa z 1 odst. tiogamma.

Na orehih najdemo črvičke že v prvi polovici meseca maja; a meseca junija že padajo orehi. Vrehi s trdo lupino so prej napadeni kot pa oni z mehko. Mlado listje je zelo občutljivo napram svinčnemu arzeniatu. Zato je umestno uporabljati sandovit, exal, 1 odst. tiogamma itd. S škropljenjem moramo pričeti že prve dni meseca maja in ga ponoviti štirikrat v presledkih 10 dni. Paziti pa moramo, da poskropimo sadeže, ne pa liste.

Najbolj ekonomično in radikalno sredstvo za zatiranje zavičajevih črvičkov in drugih rastlinskih boleznih je dnevno pobiranje vseh črvivih, črnih, segnitih, suhih sadežev ter onih, ki padajo na tla.

Goveji obad povzročitelj ogrčavosti pri govedu

Nadaljevanje s prejšnje številke

Zrele ličinke velike a govejega obada so 22 do 28 mm dolge, 11 do 15 mm široke rjavkasto-črnkaste barve; poslednja dva člena sta gola, brez ščetin.

Zrele ličinke malega govejega obada so le nekoliko krajše od zrelih ličink velikega govejega obada in merijo v dolžino 22 do 25 mm. Samo zadnji členek je brez ščetin. Ko zapušča zreli ličinka malega govejega obada svoje ležišče pod kožo goveda, je belosivkaste barve.

Nosilca, t. j. govedo zapuščajo zrele ličinke večinoma spomladi, pa tudi kasneje v zgodnjih jutranjih urah ali ponoči skozi že omenjene, 4 do 6 mm široke luknjice v koži. Take dozorele ličinke padejo na tla ter se po približno 12 do 15 urah zabubijo. V bubi se po približno 30 dneh razvije krilati goveji obad.

Znaki bolezni in škode. Brenčanje obadov povzroča nemir in tak strah pri govedu, da zbežla. Posledice tega so pogosto nesreče na pašnikih in zmanjšanje mlečnosti.

Obadove ličinke, ki se drže v steni požiralnika, povzročajo slinjenje in vodne oteklina, ki ovirajo pravilno požiranje, prežvekovanje in podrigovanje. Te ovire so večkrat vzrok zelo nevarnim napenjanjem.

Mnogokrat povzročajo šepanje goved ličinke govejega obada, ki se drže v maščobnem tkivu hrbtenice. Šepanje je včasih slabo, včasih pa tako močno, da se goveda komaj premikajo ali pa sploh ležijo in jih zato morajo klati.

Najbolj viden znak ogrčavosti so že omenjene gnojne oteklina ali podkožni ogrci. Vidimo jih na hrbtu, ledjih, križu, redko drugje. Povzročajo jih dozorevajoče obadove ličinke ali ogrci, ki žive v njih. V začetku so majhne, kasneje velike kot oreh ali celo kot kokošje jajce. Na vrhu oteklina je v koži luknjica v premeru 4 do 7 mm. Skozi njo ličinke dihaajo in zapuščajo svojo žrtev. Oteklina so gnojne, boleče in zato se goveda čisto niti ne pasejo, ker se jim, ko se sklanjajo pri paši, razteza koža na hrbtu, kar očitno povzroča bolečine. Mnogokrat se najdejo pri govedu podkožne oteklina, ki na pritisk šumijo. Naši živinorejci imenujejo tako oteklino volčič, pojav sam pa volčičnost goved. V teh primerih se namreč pridruži gnoj v oteklini še zrak, vsrkan skozi luknjice v koži. Nevarnost volčiča je živinorejcem dovolj znana.

Goveda zastajajo v razvoju. Mla-

de ogrčaste junice so nižje rasti in po približno 30 kg lažje od zdravih junic. Tudi odrasla goveda ne pridobivajo na teži, ali celo hujšajo, če so ogrčasta.

Mlečnost krav se zaradi ogrčasti znatno zmanjša; včasih tudi 25 do 50%. Mleko ogrčastih krav vsebuje tudi manj maščobe. Se v dobi ko ličinke potujejo v nosilcu, ko še niso niti dosele do podkožja hrbta, ledij ali križa — očitno — mlečnost pada. Običajno računamo, da daje ogrčasta krava dnevno 2 do 4 litre mleka manj. Obadove ličinke zmanjšujejo seveda tudi vrednost mesa. Večkrat moramo po zakolu odvzeti del podkožja in kožnih mišic zaradi vodenosti. Trajne posledice zapuščajo ogrci na kožah, ki so v najboljšem delu preluknjane ali pa zaceljene z majhnimi okroglimi zarastki, ki kaj radi izpadejo, ko kožo stregamo. V vsakem primeru je škoda na kožah zaradi ogrcev znatna. Vrednost kože se zmanjša že za 10% pri 3 do 5 odprtinah ali pri 5 do 10 zaprtih ogrcih. Za 20% se zmanjša vrednost kože pri 6 do 10 odprtih ali

KAKO RAVNAMO Z VINOM POLETI

Vinogradniki, ki imajo še vino v kleti, zlasti pa tisti, ki imajo slabe kleti, morajo ob poletni vročini zelo paziti, da se jim vino ne pokvari. Visoka toplota v kleti pospešuje namreč razvoj škodljivih gliv in bakterij v vinu. Glivice navadno še niso tako nevarne, toda bakterije lahko v kratkem času vino popolnoma pokvarijo. Zlasti se je bati v poletnem času onih bakterij, ki povzročajo zavrelico in skisanje vina. Zato moramo storiti vse, da preprečimo razvoj teh gliv in bakterij v vinu. To storimo najlaže s tem, da z vinom pravilno ravnamo in da mu dodamo takih snovi, ki zadržujejo razvoj bakterij in gliv. Kaj naj torej napravimo?

1. Če nismo vina morda še drugič pretočili, ga moramo takoj pretočiti v zmerno zažveplano sode. Nič ni bolj nevarno za vino poleti, kakor drožje na dnu sode. Nastane nevihta in zračni pritisk, ki se ob nevihtah naglo menjava, povzroči da se drožje dvigne in da se vino zmaša. Nesreča je navadno že tu, ker so v drožju, ki se je dvignilo, nekatere bakterije, ki se v blodnem vinu naglo razvijajo, tako da po-

stane vino v nekaj dneh neozdravljiva in neužitna zavrelica. Zato pretočite vino čimprej drugič, ali če potrebno tudi tretjič.

2. Pazite, da bodo sodi vedno polni. Dolivajte vsaj trikrat na mesec z dobrim in zdravim vinom.

Ker pa včasih iz raznih razlogov ne morejo biti vsi sodi vedno polni, zažveplajmo prazen prostor nad vinom, s tako imenovano «lanternom». 3. Klet kolikor mogoče zavarujmo pred vročino in prevročimi sončnimi žarki. To dosežemo najlaže tako, da držimo klet dobro zaprto. Okna zaprimo z lesenimi polkni ali pa zamašimo s slamo. Če so noči hladne, je dobro da ponoči klet nekoliko prezračimo.

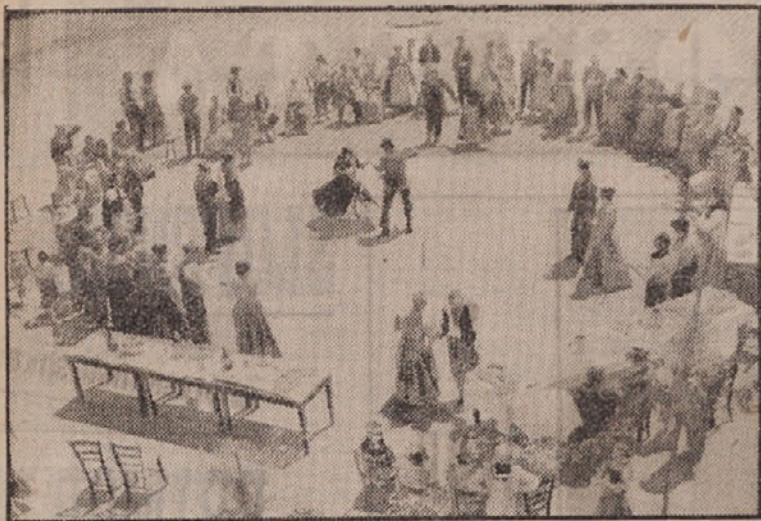
4. Skrbimo, da so vsi sodi dobro zaprti. Za zapiranje rabimo dolge stružene vehe, ki segajo nekoliko v vino. Cunj ne smemo rabiti. Če je veha pokvarjena in dobro ne zapira, jo povrtajmo, da postane okrogla, da jo potem lahko zapremo brez cunj. Z vinom napojena cunja je pravo ognjišče za bakterije. Prav tako moramo paziti, da bo tudi čep dobro zapiral.

5. Zelo previdni bodimo tudi pri

ZAKOTNI POGANJKI NA TRTI

Zakotne poganjke ali zakotnike imenujemo tiste mladike, ki zrastejo na mladju istega leta. Ti poganjki se navadno začnejo razvijati meseca junija ali julija. Včasih so tudi rodni, vendar je njih grozdje malovredno, ker dovolj ne dozori. S svojo rastjo jemljejo zakotni poganjki trti mnogo moči, a s svojim listjem grozdje preveč osenčijo. Zato je treba zakotnike odstraniti, čim so dosegli dolžino 5 do 20 cm. Pustimo pa zakotni poganjek, če se je glavna mladika pokvarila, bodisi da jo je veter polomil ali žival pregriznila. V takem primeru nadomesti zakotnik manjkajoči del mladike. Tudi tam, kjer se je listje izgubilo, bodisi da ga je veter odnesel, toča potolkla ali žival pomandrala, je prav, da pustimo zakotnik, prikrajsamo pa ga za drugim listom.

V vinogradu, kjer ne opravljamo tega dela, grozdje rado gnije, ker ne moreta zaradi prevelike gošče zrak in gorkota do njega, na krepkih mladikah, kjer se bojimo, da požene oko že v istem letu, ako odstranimo zakotnik, ga prikrajsamo šele nad prvim očesom!

Prizor iz filma «Mlin na Padavi», ki ga režira Latuada.

DVA FILMSKA SVETOVA

Znana je trditev, da pomeni jezik filma najrazširjenjši in najrazumljivejši jezik za vse narode sveta. Posebno je ta trditev držala v obdobju nemega filma. Toda kljub temu da je novost zvoka vnesla v film tudi različne jezike, moramo vendarle reči, da sta filmska slika in filmska glasba dva močna elementa, ki pomoreta filmu do razumljivosti in hitre popularnosti. Filmski jezik, jezik 20. stoletja, bi lahko rekli, je s te strani prekosil esperanto.

Ko sem gledal lansko leto na tretjem mednarodnem festivalu v Marijskih Laznih vrsto najnovejših filmov 16 držav sveta, sem kaj hitro spoznal, da filmi, ki jih gledam, govore v glavnem v dveh jezikih: prvi v jeziku napredka, drugi v jeziku reakcije. V teku festivala sem dognal, da nastaja razlika med tema dvema jezikoma vse oostrejša, kakor se tudi vse ostreje rišejo meje med silami napredka in reakcije v svetu. Zanimivo je bilo, da jezika progressa tvorci reakcionarnih filmov ne morejo razumeti, da pa onega reakcije z najnaprednejšo družbeno teorijo oboroženi ljudje razumejo, čeprav ga odklanjajo.

Fiziognomijo ameriškega filmskega sveta, ki si je v zadnjem času zagotovil premoč v Angliji in Franciji, označujejo predvsem tele ekrani: bogastvo tehnike in dovršenost v mehaničnem pogledu (kamera, ostra kontrastna slika, dolgi posnetki z žerjavi in gumioptikami), sladkobnost v izbiri igralskih likov, psihanalitična tematika, prisotnost in odrešilna moč policijskih organov, poceni humor, debela laž. Redka so izjemna svetla mesta: v filmu Williama Wylera je predstavljen bankir, ki ima nekatere tipične lastnosti bankirjev; dovolj pogumno, čeprav ne odrešilno, je zastavljena problematika vračajočih se ameriških vojakov s fronte domov. Nekateri, žal silno redki liki, so igralsko blizu realizmu (Fredric March, Myrna Loy, Charlie Chaplin).

Fiziognomija naprednega sveta v filmu ima tele glavne črte: dostojna, čeprav nikakor ne razkošna uporaba filmske tehnike, ponekod začetništvo (posebno v mlajših filmskih proizvodnjah vzhoda), globina analize in pretresljiva iskrenost, visoka humanost in borbena. Mnogo tem obravnava dogodke velike vojne, kar pa je vselej, ni prazno, čeprav je večina tehnično in igralsko dovolj skromna. (Pravljica o Sibirski zemlji, «Daljna nevesta»). Napredni filmski svet je prikazal bogato zakladnico dokumentov iz vojne in dobe po vojni.

V ameriškem filmu «Poteptano čvetje» nastopa srečen zakonski par, kateremu se rodi dete. Toda dete po nesreči umre. Mati vzame k sebi dva druga otroka, nato pa kar cel kup otrok. Po nesrečni smrti moža žena tako zboli, da ne more več roditi, zato pa jemlje k sebi vedno več otrok, čeprav nima več premoženja. Gre na pot po raznih državah in nabere denar za ustanovitev sirotišnice. Tam skrbi za najdenčke in siromašne otroke. Ko ji hočejo vzeti sirotišnico, se gre zanj boriti v parlament in doseže zakon o pravni enakosti zakonitih in nezakonitih otrok. Film je posnet v barvah, ki so tako osladne kot je osladno tudi prikazovanje v celoti. Film ni brez-

idejen, temveč je prej globoko idejen, in sicer globoko lažniv in licemerski.

Angleški film «Sam sebi rabelj» prikazuje usodo mladega gospoda Luciena, ki se je pravkar vrnil s fronte. Kot letalec je padel med Japonce, ki so ga mučili, tako da mu je ostala duševna motnja še doma. Imel je slutnjo, da ga zasleduje. V taki viziji ustrelil ženo in nato prevrnil svojega privatnega zdravnika, ki mu uide na vrh nebotičnika. Da je dejanje bolj napeto, leze zdravnik-laik po lestvi navzgor in ko pride prav do njega, se ta ustrelil in pade na ulico. Usoda tega poedinca je zaslužila filmsko obdelavo, ne zasluži pa filmske obdelave usoda tisočih normalnih ljudi, katere postavlja in sili kapitalistični družbeni red v omejeno in pogosto bolj usodno stanje kot pa je bilo stanje gospoda Luciena. Gospod Lucien je eden, množica pa je milijonska in če se ta osvesti, potem ni več ne trstov, ne filmskih bajk, ne kapitalističnih lastnikov.

F. Kosmač

(Nadaljevanje prihodnjič)

Ob 200letnici rojstva velikega nemškega pesnika Goetheja mnogi filmski delavci pripravljajo filmsko obdelavo nekaterih njegovih del. Francoski režiser René Clair bo posnel v barvah «Fausta» v verziji francoskega pisatelja Salacrouxa, nemški režiser Wolfgang Liebeneiner pa ga bo po originalu posnel črno-belo. Fausta nameravajo posneti tudi Amerikanci.

ŠAH GRUENFELDOV SISTEM proti holandski obrambi

Veliki dunajski mojster in teoretik Gruenfeld je uvedel v prakso sistem, v katerem razvije beli kraljevega konja na h3, namesto na f3. Ta sistem proti holandski obrambi je iznašel v preteklem stoletju mojster Blackburne. Smisel poteze s konjem na h3 je v tem, da on s tem ne zapira diagonale lovca g2. S tem more beli po potezi f2-f3 sorazmerno hitro priti do udarca v središču s e2-e4. Nadalje more konj s h3 v primernem trenutku odskočiti na f4 in ogroziti točko e6 v nasprotnikovem taboru. Gruenfeldov sistem je veljal dalj časa za najboljšega v borbi proti holandski obrambi. V zadnjem času so našli več nadaljevanj s katerimi more črni izenačiti igro in tudi dobiti šanse za zmago. Euwe je pokazal v svoji teoretični knjigi na možnost, da črni v ugodnem trenutku izvede udar s e6-e5, ker nasprotnikov konj ne stoji na f3 in ne kontrolira polja e5.

Partijo, ki jo prinašamo spodaj, so oddigrali na mednarodnem turnirju Varšava - Lodž. Dobil jo je varšavski mojster Pšepjorka. Ta odlični šahist je bil eden izmed najboljših poljskih mojstrov in je sodeloval na številnih mednarodnih turnirjih. Umrl je v Varšavi leta 1939 kot žrtev fašističnega okupatorja.

Filmska KRONIKA

Charlie Chaplin bo baže izdelal nemni film, v katerem bo s pantomino prikazal svoje življenje.

V filmu «Madame Bovary» po istoimenskem romanu slavnega francoskega pisatelja C. Flauberta bodo v glavnih vlogah nastopali: Jennifer Jones, Louis Jourdan, James Mason, Van Heflin.

Scottova ekspedicija in življenje velikega raziskovalca je predmet novega angleškega filma «Scott v Antarktiki». Film je režiral Charles Friend, igrajo pa: John Mills v vlogi kapitana Scotta, Diana Churchill kot Katerin Scott in Derek Bond kot kapitan G. Oates.

Dokončali so film «Srečanje na Labi». V zgodovinskem okviru srečanja sovjetske in ameriške arma-

de na Labi pomladi 1945 obravnava film problem dveh svetov. Scenarij za film sta napisala brata Turin D. Sajnin, režiral je G. Aleksandrov, snemal E. Tisse in glasbo skomponiral D. Šostakovič. Med igralci pa so V. Davidov, M. Nazvanov in Ljubov Orlova.

Nazorno sliko ekonomskega prodiranja Amerikancev v Italijo in Francijo nam kažejo številke predvajanih filmov. Leta 1947 so v Italiji predvajali 381 ameriških filmov, leta 1947 pa že 408; v Parizu so lani med 412 novimi filmi igrali samo 84 francoskih, 23 ameriških in 8 ostalih. H gornjim številkam naj navedemo, da so Francozi lani izdelali 100 filmov.

V Benetkah bo filmski festival od 11. avgusta do 11. septembra. Vse povabljenе dežele so že pristale na sodelovanje, le Sovjetska zveza se še ni odločila. V splošnem bodo predvajali okrog 40 filmov; vsak dan dva. Francija bo poslala 4 filme, Argentina in Nemčija po 2, Češkoslovaška, Svica, Poljska, Danska pa le po enega.

O podnaslavljanju filmov

Nadaljevanje s prejšnje številke

Laborant-tehnik ali njegov pomočnik razreže dospel plosčo klisejev na posamezne kliseje, jih obrusi in razdeli po zaporednih številkah dialoga. S tem pa smo že pri drugem delu procesa podnaslavljanja, pri laboratorijsko-tehničnem delu, torej pri tiskanju napisov na filmski trak. Tudi tiskarski stroj, skozi katerega teče film, kot priložnostna miza, je jugoslovanski izdelek. Začenja se izredno težavno, komplicirano in natančno delo tiskanja napisov. Za ta posel so osnovne zahteve urnost, natančnost, potrpežljivost, iznajdljivost in fizična vzdržljivost. Da se omehčajo različno debele in trde slikovne plasti filma, je treba delati ali pri višji temperaturi ali s kemikalijami, ali v bolj počasnem tempu. Vtislovalce vložijo pri vsaki označeni številki na filmskem traku v poseben tolkač klise, ki potem udarja z njim

na že omehčani trak in pušča nato na njem svoje odtise. Od dolžine stavka in prostora med posameznimi številkami je odvisna dolžina odtisnjene napisa. Srednje dolg, enovrsten stavek mora biti tiskan najmanj na 52ih slikah (en meter filmskega traku), da ga moremo na platnu udobno prebrati. Jasno je, da pri tem delu trpi človek predvsem fizično zaradi napetega gledanja tako drobnih predmetov, zaradi nastajajočih plinskih hlapov, vročine itd.

Tako teče dan za dnem, meter za metrom filma skozi ta svojevrsten tiskarski stroj, dokler ni delo opravljeno. Film se nato osuši, izbrisejo se številke, ki jih je napisal prevajalec, in film začne svojo pot po kinematografih.

Taka je bežna slika zanimivega, zamotanega, odgovornega in naporega delavnika ljudi v ljubljanskem laboratoriju za podnaslavljanje filmov.

TEHNIKA in ZNANOST

Svetilnik, ki ga upravljajo na daljavo

Pred kratkim je pričel obravnavati na Švedskem svetilnik, ki je bil do sedaj nezaseden in tako torej tudi neuporaben. Ta svetilnik upravljajo po novem načinu kar iz daljave, iz nekega 4 milje oddaljenega svetilnika. Električno energijo dobiva svetilnik, kot vsi preko podmorskega kabla. Vključitev in izključitev ter menjanje signalov pa vrše s pomočjo kratkovalovnega prenosa. Delo svetilnika pa ob določenem času kontrolirajo s pomočjo avtomatičnih impulzov. Čim preneha svetilnik delovati, opozori na to alarmni zvonec.

„Varjenje“ s steklom

Umetnost varjenja kovin s steklom je med drugo svetovno vojno zelo napredovala. Raba modernih letal in še posebej raketnih izstrelkov v največjih višinah je zahtevala največje izpopolnitve ter postopkov, ki so bistveno važni, da lahko vse precizne aparature delujejo zanesljivo v vsakršnih razmerah. Vsa težava je v izdelavi zlitin s takimi svojstvi, ki ustrezajo raznim vrstam tehničnih stekel.

100.000 slik v enki senudi

Fotokamera, ki more narediti 100.000 popolnoma jasnih slik v eni sami sekundi, so izdelali v Grenoblu. Ta hitrost bo omogočila slikanje električnih in drugih prav hitrih pojavov. Film se vrti pri tem aparatu s hitrostjo 250 metrov na sekundo.

Igle za nabadanje mikrobov

Današnje elektrolitične metode bodo, kot kaže, marsikje tehnično in ekonomsko izpodrinile dosedanje načine obdelovanja kovin. Pršili smo že tako daleč, da moremo elektrooblikovati v vodnih raztopinah kovinskih soli tako komplicirane in v izmerah tako točne predmete, kot jih ne zmorejo niti vtiščanje, niti kovanje v vtopih niti brizganje. Posebno važno torišče uporabe elektrooblikovanja je izdelava valovodov za potrebe elektronske tehnike ultrakratkih (radarskih) elektromagnetnih valov.

Električno poliranje je drugo sredstvo, ki se že mnogokje uporablja. Se drugo polje je izdelava najfinejših kovinskih konic, ki jih sicer ne more doseči prav noben mehanski postopek. Zopet je tu radarska tehnika, ki potrebuje take predmete kot najfinejše kontakte volframa polprevodniki (silicij ali germanij). Tako dobljeni kontakti so dobri le, če je kovinska konica tudi pod mikroskopom popolnoma perfektna.

Laboratoriji Bell Telephone Co. jih izdelujejo z električnim poliranjem v raztopini kvasitine sode. Nivo kopeli mora biti več časa izdelave stalen. Ta metoda je uporabna za vse kovine, le kopele je treba prilagoditi vsakemu primeru.

H koncu naj še omenimo, da slične fine konice dobimo tudi, če v električnem toku odmaknemo kovinski elektrodi. S takimi konicami lahko pod mikroskopom lovimo in nabadaemo posamezne mikrobove, reveča ne ročno, temveč s posebno premikalno napravo.

Lokomotiva na plinski pogon

Lokomotivo na plinsko turbino so zgradili v ZDA in jo sedaj preizkušajo. Plinska turbina poganja električni generator, ki napaja 8 pogonskih elektromotorjev. Lokomotiva ima ob obeh straneh prostor za strojevodjo, v srednjem delu pa je strojna naprava. Lokomotiva tehta 230 ton, je 28,5 m dolga, 4,7 m visoka in 3,2 m široka. Doseže največjo hitrost 125 km na uro. S seboj nosi dovolj premoga za dvanajsturni pogon s polno močjo.

Beli: Pšepjorka
Črni: Gottesdiener

1. d2-d4 f7-f5
2. g2-g3 e7-e6
3. Lf1-g2 Sg8-f6
4. Sg1-h3

Gruenfeldov sistem proti holandski obrambi. Bivši svetovni prvak Euwe ga imenuje «centrifugalna metoda», ker se beli konj umakne s središča na rob šahovnice.

Druga možnost nadaljevanja igre bi bila 4. — d7-d6 z nadaljevanjem 5. c2-c4, Lf8-e7; 6. Sbl-c3, 0-0; 7. 0-0, Dd8-e8; 8. Dd1-b3, c7-c6; 9. d4-d5, e6-e5; 10. d5-c6, b7-c6, tako je položaj izenačen.

5. 0-0 Lf8-d6
6. c2-c4 e7-c6
7. Dd1-d3

Druga možnost je 7. Dd1-b3 s pritiskom na točko b7. Poteza v tekstu ima prav tako svoje dobre strani, ker bo v nadaljnjem poteku igre olajšala izvedbo udarcev v središču s e2-e4.

7. — 0-0 Kg8-h8
8. Sbl-c3 b7-b6
Euwe priporoča 8. — b7-b6, ker mora črni čimprej podvzeti mere proti napadu nasprotnika. ki se pripravlja, da s pomočjo f2-f3 in e2-e4 prevzame oblast v središču.

9. Lc1-f4 Ld6-f4
10. Sh3-f4

Konj je prišel po naprej določenem načrtu na f4 in ima močen položaj zaradi tega, ker ograja slabo točko e6 v nasprotnikovem taborišču.

10. — Dd8-e7
Preden skoči črni s konjem na d7, mora zaščititi kmeta na e6.

11. f2-f3 Sb8-d7
To je slabo, ker črni ne odgovarja na načrte nasprotnika. Pravilno bi bilo 11. — d5-c4; 12. Dd3-c4, e6-e5! itd.

12. c4-d5 e6-d5
13. e2-e4! f5-e4
14. f3-e4 Sd7-b6

Bolje je takoj 14. — d5-e4. Tako bi črni po 15. Sc3-e4, Sd7-b6 pretil nasprotniku s 16. — Le8-f5.

15. Ta1-e1
Belj je aktiviziral tudi svojo zadnjo figuro, kar sicer pri črnem ni slučaj. Ker sta na desnem krilu lovec in trdnjava izven igre, bo črni šel v zaključno borbo z dvema «mrtrvima figurama».

15. — d5-e4
16. Lg2-e4
Tu preti 17. Le4-h7 in 18. Sf4-g6+.

Črni bo moral zaradi tega napasti nasprotnega lovca.

16. — Sf6-e4
17. Tel-e4 De7-d6
18. Te4-e5 Sb6-d7
Konj gre nazaj na kraljevo krilo, da bi sodeloval v obrambi, toda je že prepozno. Črni ne more več organizirati odpora.

19. Te3-h5 Sd7-f6
20. Sc3-e4 črni se preda.

Črni izgubi manj kvalitet, toda kljub temu je njegov položaj nevzdržljiv.

Galerija "tržaških" volivcev

Gospodje z juga: V Trstu so pa res ljubeznivi; kadar nas potrebujejo, se nas spomnijo.

POBOŽNE ŽELJE

Tudi šaljiv list je zrcalo kulturnega in političnega doživljanja že zaradi tega moramo posvetiti nekaj vrstic ravnokar minulim tržaškim volitvam.

Minule so... Začele so s tem, da so vlastodržci sami, brez sodelovanja poklicanih zastopnikov ljudstva, sestavili volivne imenike. Sestavili so jih po svoje. Kdor se je kdaj pomudil nekaj tednov v Trstu, seveda že je bil iz Italije, je dobil svojo glasovalno pravico, tudi če je že davno daleč na dnu Italije. In takih ni bilo malo, na tisoče so jih našli. Rimska vladarica jim je poskrbela s posebnim odlokom dopust, prosto vožnjo seveda. Tja in nazaj. Skratka prišli so do prijetnega poletnega izleta pod ednim pogojem, da se potrudijo za par minut na volišče in voljo kako italijansko stranko, po možnosti demokristjansko.

Ze davno pred temi volivnimi izletniki so prišli vagoni papirja, potem so sledili razni italijanski župani, poslanci, senatorji in končno sam predsednik vlade. Vsi so prišli v Trst in pumpali v glave ubogih volivcev, posebno tudi volivki, idejo o priključitvi in o italijanstvu Trsta. Vmes, prej in pozneje, so prihajali iz Rima milijončki, ne ravno na vagone, kakor papir, ampak vendar v čednih vsotih po pet do deset

in tudi do dvajset milijonov na obrok. Istočasno je izšlo pismo škofa Santina (Pred bogom boš odgovarjal in odgovarjala, kako bo volil - volila!), sledile so pridige, kaj se je dogajalo po spovednicah, ne vemo, plakati so se lepili z besedilom «Volitve so tajne, toda bog vidi», organizirale so se škvadre za življenje in pretepanje, nekaterimstrankamsploh ni bilo nogoče prirejati javnih shodov, več nego 15.000 volivcem, ki so bili redno vpisani, se volivne legitimacije niso dostavile, koliko pravih volivcev sploh ni bilo vpisanih, to sam bog ve, skratka uprizorilo se je vse, da ostane pri starem: Okupacijska oblastva bodo slej ko prej delala lahko, kar bodo hotela, z edino razliko, da je tisti, ki ni bil sporazumen z njimi, prej lahko svoje misli zapisal v liste, a zdaj jih bo tudi lahko povedal v mestnem svetu, pomagalo bo vse toliko, kakor prej, skratka, barako bomo vlekli naprej, dokler bo šlo.

Nekaj novega pa je le: Med tem, ko je bilo še tik pred volivnim dnevom v taboru «Antiitalia» kar šest strank, sta zdaj v tem taboru samo še dve, obe slovenski. In z veseljem piše italijanski tisk, kako malo slovenskih volivcev je: Komaj 7.000, t. j. 4,15 odst. od vsega prebivalstva. Konec je bajke o Slovincih v Trstu, ni jih

več. Amen, amen - per sempre! Stoj! Ta «amen, amen per sempre» je bil že enkrat zapisan v zgodovini tržaškega slovenskega ljudstva. Ravno 50 let je od tega. Felice Venezian je izrekel to besedo, toda amen je zdaj samo njegovi slavni liberalni stranki, ki je zdaj ob podpori vlade v Rimu in vladnih krogov v Trstu zlezla na smešno pičlo število glasov; Za naš «amen» je pa še čas. Smo pač taki, da nas ne poruši vsaka sapa pa čeprav si to želijo i «dvatisočletniki» i vidaljevski trobentači i belogardistični ščurki. Naj bo njih zaveznitvo proti nam še tesnejše, skupaj si bodo peli amen po pogovoru: «Kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade».

SDZ v ogledalu

Spreduj lipa, zadaj križ. Kak zaključek tu dobiš? Vse je eno, vse je isto, to rimeni - isto listo!

Začetek novega sonetnega venca

«Politik» nov Slovincem venec vije, se dr. Agneletto imenuje. Po Trstu s tujim dnarjem pr.dno snuje ljubljanske klerikalne agencije..

JUCA PIŠE PEPI

Draga Pepa! Če ti zgodovina Trsta vsaj površno je poznana, potlej veš, da masa nikdar papežu ni bila vdana. Kar naenkrat pri volitvah pa so stranka najbolj čvrsta vatikanski klečeplazci,

jih domala je pol Trsta. Le odkod je kar naenkrat se te robe tu nabralo? Jaz bi rekla, da iz juga se med nas jih je poslalo. Tudi dučejeve «miši» so lepo se izkazale, če glasov so tukaj v Trstu kot v Italiji nabrale. To zavezniški upravi menda ni v odlikovanje, da par let po koncu vojne črna srčica uspehe žanje. Se po prsih zdaj Vidali lahko trka prav junaško, ker v politiki izkazal se zelo je razbijaško. Se s slovenskimi glasovi je boril za italijanstvo, bomo videli kaj reklo bo čez čas njegovo članstvo; že je slišati glasove, da Slovencev Trst nič nima, da vse tukajšnje občinstvo si želi oblasti iz Rima. A sovražnik naše borbe smeje v pest se nam veselo, ker tako lepo razbiti naše vrste mu je uspelo. Težki dnevi nastopili so na našem koščku zemlje in to stanje marsikomu vero v boljše čase jemlje. Jaz pa, ljuba Pepa moja, volje nisem izgubila le še bolj kot sem do danes bom v bodoče se borila. Se bo naša rdeča zvezda svoje pravo mesto imela, še bo v centru in provinci v vsem sijaju zablestela. Na se danes razbijači upikajo kot ose vanjo, marsikdo, ki zdaj blati jo, kmalu se bo spomnil nanjo. In priznal bo, da ta zvezda prav nikogar ni izdala, da je vedno za resnico in poštenje plapolala. To nedeljo po deželi naše ljudstvo bo volilo, upajmo, da tam kaj manj se

je Vidali vklonilo. A o tem v prihodnjem pismu ti boš meni kaj pisala. Zdaj pa kuhaj, grem kosilo, ker že lačna sem postala. Te pozdravlja Tvoja Juca.

Pismo Vidaliju

Ker ste se tako energično z nami borili za italijanstvo Trsta, revizijo mirovne pogodbe in za priključitev k materi Italiji, vam izrekamo svojo iskreno zahvalo. Prepričani smo, da se boste tudi v bodoče z vso odločnostjo bojevali z namj ramo ob ramih, dokler ne dosežem vseh tistih točk, ki smo jih dali v naš program. Obljubljamo vam, da vas bomo vedno kljub vašemu navidez levičarskemu mišljenju od slej povsod šteli za svojega. Združenje italijanskih desničarskih strank

Vprašanja in odgovori

A: Ali so bile volitve v Trstu izvršene v redu?
B: V redu. Le volivni imeniki so menda precej v neredu.

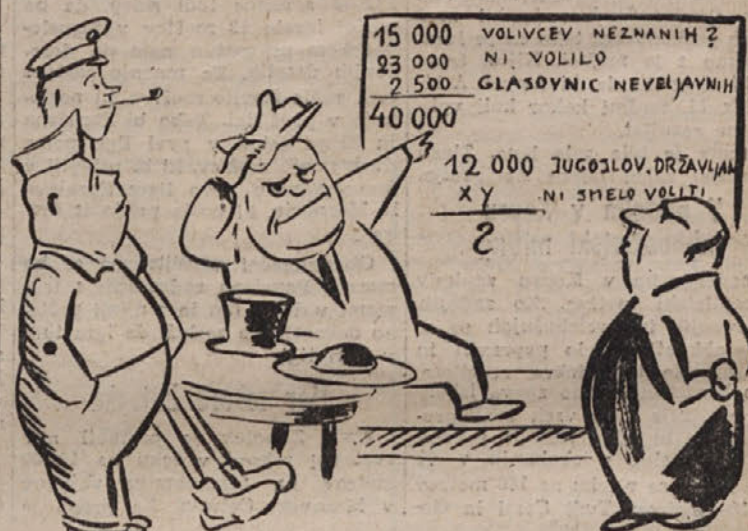
A: Baje je bilo v Trstu preteklo nedeljo precej tujcev.
B: Da. A vsi z volivno pravico.

A: Ali je De Gasperi volil v Trstu?
B: Kako neki! Saj ni Tržačan.
A: Tržačan ni, a demokristjan je.

A: Vidali se je pri volitvah lepo izkazal.
B: Da, posebno pri Sv. Jakobu. Tam je lojalno in kolegialno prepustil večno demokristjanom.

A: Pravijo, da v Trstu menda sploh ni več Slovencev. Ali so se v zemljo vdrl?
B: To ne, ampak Italijani so iz grobov vstali.

VOLIVNA MATEMATIKA DEMOKRISTJANOV

Gospodje, samo tako smo lahko zmagali.

SEDAJ PA NA STOLČEK

Tako, zdaj pa glej, da boš ubogal!

Še ena o Rikotu Vzdignilogaje

Riko Malalan je široko sedel na seji svojih somišljenikov in z vahnjo razpravljaj o nekem veljavnem političnem vprašanju. Njegov trud je bil zaman, ni mogel prepričati navzočih, ki so mu hudo nasprotovali. Neki zborovalec, ki še ni imel časa, da bi malce obiskal solo o lepem vedenju, mu zdajci zabruši v obraz:

«Kar tih bodi, Riko! Kaj boš govoril ti, ki si že štirikrat menjal stranko?»

«Ni res!» - je zavpil Riko, - Lažeš! Samo trikrat!!!

Počakaj madrepatria, še premalo pil na sem dobil, da bi mogel zajadrali k tebi!